

UFRS SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK AÇIKLAMA STANDARTLARI İLE AVRUPA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMA STANDARTLARI'NIN KARŞILAŞTIRMASI

COMPARISON OF THE IFRS SUSTAINABILITY DISCLOSURE STANDARDS AND THE EUROPEAN SUSTAINABILITY REPORTING STANDARDS

Çağrı AKSOY HAZIR

Öz

Uluslararası organizasyonların sürdürülebilirlik raporlamasına dair sundukları yönerge, ilke ve standartlarını uyumlu hale getirmeleri ve raporlama uygulamalarını iyileştirmeleri konusundaki ilgileri son dönemlerde artış göstermiştir. Paydaşların sürdürülebilirlik açıklamalarının şeffaflığına dair talebinin artması, tek tip sürdürülebilirlik raporlama çerçevesinin oluşturulması talebi, nispeten yeni olan iki kurum: UFRS Vakfı'nı ve Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu (EFRAG) ile Avrupa Komisyonu'nu bu alana yönlendirmiştir. Bu çalışmada, UFRS Vakfı kuruluşu olan Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu (ISSB) ile Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu (EFRAG) tarafından geliştirilen sürdürülebilirlik raporlama standartlarının gelişim süreci açıklanmış ve yayınlanan standart setleri olan UFRS Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları (IFRS S) ve Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (ESRS) karşılaştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik Raporlaması, Önemlilik, Uluslararası Sürdürülebilirlik Raporlama Kurulu (ISSB), Uluslararası Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları (IFRS S), Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu (EFRAG), Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (ESRS)

JEL Sınıflandırması: M41, M48, Q52, Q01

* Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, İşletme Bölümü, İstanbul. E-mail: cagri.aksoy@marmara.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-1172-1412

How to cite this article/Atıf için: Aksoy Hazır, Ç. (2024). UFRS Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları ile Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları'nın karşılaştırması. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 46(1), 78-105. DOI: 10.14780/muiibd.1497490

Makale Gönderim Tarihi: 13.06.2023

Yayına Kabul Tarihi: 06.11.2023

Benzerlik Oranı: %7

Content of this journal is licensed under a Creative Commons
Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Abstract

The emergent interest of international organizations in harmonizing their guidelines, principles and standards on sustainability reporting and improving their reporting practices has increased in recent years. The pressure for enhancing the transparency of sustainability information to stakeholders forced two relatively new institutions; IFRS Foundation and European Commission with European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) to develop uniform frameworks for sustainability reporting. In this study the sustainability reporting standards setting process by International Sustainability Standards Board, which is an organization of IFRS Foundation, and European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) were explained and the presented sustainability reporting standards: IFRS Ss and ESRs were compared.

Keywords: Sustainability Reporting, Materiality, International Sustainability Reporting Board (ISSB), IFRS Sustainability Disclosure Standards (IFRS S), European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG), European Sustainability Reporting Standards (ESRS)

JEL Classification: M41, M48, Q52, Q01

1. Giriş

Temel gereksinimlerin karşılanabilmesinde kullanılan kaynakların kıt hale gelmesi, nüfusun artması ve tüketim odaklı yaşam biçiminin dünyaya hakim olması, çevresel ve sosyal dengenin tehdit altında kalmasına neden olmuştur. Bu tehdidin engellenebilmesi için oluşturulan sürdürülebilir kalkınma modeli, gelecek nesillerin ihtiyaçlarının karşılanabilmesi olanağından ödün vermeksizin günümüz neslinin ihtiyaçlarını karşılamayı hedeflemektedir. Sürdürülebilirlik kavramı ve sürdürülebilir kalkınma modeli ilk olarak 1972 yılında Birleşmiş Milletler (BM) tarafından düzenlenen “BM İnsani Çevre Konferansı’nda” kaynakların kullanımında eşitliğin göz önünde bulundurularak, ekonomik ve sosyal gelişmenin çevre ile ilişkisine dikkat çekilerek ele alınmış, daha sonra hem ulusal politikalar hem de işletmelerin kurumsal politikaları açısından geliştirilmesi gerektiği pek çok uluslararası zirvede tartışılmıştır.

Ülkelerin ekonomik, sosyal ve çevresel gelişiminin en önemli unsuru olan işletmeler açısından da sürdürülebilir kalkınmaya yönelik alınan tedbirler ve sonuçları, geleceğe yönelik çözüm önerileri ile işletmelerin sürdürülebilirlik performanslarının ortaya konması önem arz eder hale gelmiştir. Sürdürülebilir kalkınmayı geliştirecek çevresel, sosyal ve ekonomik politikaların işletmeler tarafından uygulanıp uygulanmadığı ve uygulanmışsa bu uygulamaların etkilerine dair hesap verebilirlik düzeyleri, tüm paydaşlar açısından merak edilen bir konu haline gelmiştir. Kurumsal değeri etkileyen unsurlar arasında yer alan çevresel, sosyal ve yönetim alanlarına yönelik performans göstergeleri özellikle yatırımcılar için önem arz eder hale gelmiş, işletmelerin bu başlıkları bir araya getirdikleri sürdürülebilirlik raporlarını yayınlamalarını gerektirmiştir. Paydaşların artan bilgi ihtiyaçları, işletmeleri gönüllü ya da zorunlu olarak raporlamaya yönlendirmiştir. İşletmeler, sürdürülebilirlik uygulamalarının ve performanslarının daha etkin ifade edilebilmesinin gönüllü raporlama yaklaşımı ile sağlanabileceğini savunurken, sivil toplum kuruluşları ve kamu kuruluşları şeffaflığın ve hesap verebilirliğin artırılması, karşılaştırılabilirliğin sağlanabilmesi ve sürdürülebilir kalkınmaya olan katkının objektif olarak sunulabilmesinin zorunlu raporlama yaklaşımı ile mümkün olacağını savunmuşlardır (Hazır, 2018, s.18). Gönüllü sürdürülebilirlik raporlamasının yöneticileri, olumlu göstergelerin sunumuna yönlendireceğinden, işletmede vekalet çatışmasına

neden olabileceği, zorunlu sürdürülebilirlik raporlaması ile tüm işletmelerin olumlu ya da olumsuz olmasına bakılmaksızın sürdürülebilirlik açıklamalarının sunulmasını gerektireceği de ifade edilmiştir (Christensen, 2016). Gönüllü sürdürülebilirlik raporları ile paydaşların doğru ve objektif olarak bilgilendirilmesi mümkün olmayacağından, belirli kurallar bütünü çerçevesinde, benzer bir dil kullanılarak, daha yüksek kalitede ve karşılaştırılabilir nitelikte zorunlu sürdürülebilirlik raporlarının düzenlenmesine yönelik standart ya da ilkeleri içeren mekanizmaların geliştirilmesi ihtiyaç haline gelmiştir (Gerwing vd., 2022).

Sürdürülebilirlik raporlamasının gönüllü ya da zorunlu uygulanmasına dair tartışmalar sürerken, pek çok uluslararası özel kuruluş tarafından sürdürülebilirlik raporlamasına yönelik ilkeler, standartlar ve yönergeler geliştirilmiştir. 2020 yılında gerçekleştirilen Dünya Ekonomik Forumu'nda sunulan raporda, sürdürülebilirliğe yönelik 21 temel ve 34 genişletilmiş göstergeden oluşan "Paydaş Kapitalizm Ölçütleri" açıklanmıştır. Raporda, bu ölçütlerin kullanımının çevresel, sosyal ve yönetim açıklamaları arasında tutarlılık ile karşılaştırılabilirliği artıracığı ve daha fazla faydalı bilgi sağlanacağı belirtilmiştir. Bu ölçütler, sürdürülebilirlik raporlaması alanında öncü kuruluşlar olan; "Küresel Raporlama İnisiyatifi (Global Reporting Initiative – GRI)", "Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi (United Nations Global Compact – UNGC)", "İklim Beyanları Standartları Kurulu (Climate Disclosure Standards Board – CDSB)", Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi (International Integrated Reporting Council – IIRC)", "Sürdürülebilirlik Muhasebesi Standartları Kurulu (Sustainability Accounting Standards Board – SASB)" ve "İklimle İlişkili Finansal Açıklamalar Görev Gücü'nün (Task Force on Climate Related Financial Disclosure – TCFD) yayınladıkları ilke ve standartlardan elde edilmiştir (Elkins ve Entwistle, 2022). İlgili kuruluşlar, sürdürülebilirlik raporlaması arenasını şekillendiren ve paydaşlar yararına uluslararası standartları belirleyici kuruluşlar olarak da ifade edilebilirler. Bu kuruluşlar zamanla yetkili kabul edilen ve gönüllü olmasına rağmen meşruiyet kazanmaya devam eden yönergeleri revize ederek yayınlamaktadırlar (Afolabi vd., 2022). Bu kuruluşlar arasında yer alan Küresel Raporlama İnisiyatifi (GRI) ve Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi (UNGC) tüm paydaşlara yönelik bilgi açıklamayı hedeflerken, İklim Beyanları Standartları Kurulu (CDSB), Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi (IIRC), Sürdürülebilirlik Muhasebesi Standartları Kurulu (SASB) ve İklimle İlgili Finansal Açıklamalar Görev Gücü (TCFD) finansal bilgi talep eden paydaşlar olan yatırımcıları bilgilendirmeyi hedeflemektedir (La Torre vd., 2018).

Tüm bu kuruluşlar sürdürülebilirlik raporlamasına yönelik etkili bir konuma sahip olmaya çalışırken, Dünya Ekonomik Forumu (World Economic Forum – WEF), Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (International Organization of Securities Commissions – IOSCO) ve Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (International Federation of Accountants – IFAC) gibi kuruluşlar ise yayınlanan çerçeve ve standartların birbirinden farklılaşması ve karşılaştırılabilirliğin zarar görmesi konularında endişelerini dile getirmişler, sürdürülebilirlik raporlaması uygulamalarının uyumlaştırılması çağrısında bulunmuşlardır (Afolabi vd., 2022). Yatırımcıların işletmenin her türlü kaynağının nasıl kullanıldığı konusunda bilgilendirilmesini ve değer yaratmaya odaklanan entegre düşüncüyü destekleyen raporlama çerçevesini sunan IIRC (Stefanescu, 2022) ile sektöre özel finansal performans değerlendirmesinde kullanılacak çevresel, sosyal ve yönetim odaklı göstergelerin sunulduğu bir raporlama çerçevesini sunan kuruluş olan SASB (Elkins ve Entwistle, 2022), 2021

yılında yatırımcı ve raporlamayı gerçekleştirecek işletmelere, değer yaratan tüm etkenlerin açıklanabileceği ve standardize edilebileceği bir raporlama çerçevesi hazırlayabilmek amacıyla “Değer Raporlama Vakfı” (Value Reporting Foundation – VRF)’ni kurarak birleşmişlerdir (Afolabi vd., 2022). 2021 yılında Glaskow’da düzenlenen COP26 – Dünya İklim Konferansı’nda Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Vakfı (UFRS Vakfı) (IFRS Foundation) tarafından “Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu’nun (International Sustainability Standards Board – ISSB)” kurulduğu duyurulmuştur. İlgili kurul, uluslararası finansal piyasalardaki yatırımcıların küresel temelde bilgi ihtiyaçlarını karşılamak üzere sürdürülebilirlik raporlamasının yerine getirilmesini amaçlamaktadır (Sellhorn ve Wagner, 2022). 2022 yılında da CDSB ile VRF, ISSB ile birleşmişlerdir. (IFRS Foundation, 2022). Bu gelişmelerin ardından ISSB tarafından Mart 2022’de sürdürülebilirlik açıklamalarında kullanılması öngörülen 2 adet taslak standart istişareye sunulmuş, Haziran 2023’te ise taslak standartlar istişareler ve geri dönüşler sonucu revize edilerek resmi olarak yayınlanmıştır.

Uluslararası alanda meydana gelen bu gelişmelerin yanı sıra, Avrupa Birliği (AB)’nde de sürdürülebilirlik raporlamasına yönelik bölgesel açıdan önem arz eden gelişmeler eş zamanlı olarak gerçekleşmiştir. AB tarafından 2014 yılında, borsaya kote büyük işletmeler için geçerli olan finansal olmayan bilgilerin yayınlanmasını zorunlu kılan “Finansal Olmayan Raporlama Direktifi (2014/95/EU) (Non Financial Reporting Directive – NFRD)” yayınlanmıştır. Bu düzenleyici direktif, AB’nin sürdürülebilir kalkınma stratejisinin bir parçası olup, zorunlu sürdürülebilirlik raporlaması getiren ilk uluslararası düzenlemedir (Giner ve Vilchez, 2022). Bu direktif, AB üyesi ülkelerdeki işletmeler tarafından uzun yıllar kullanılsa da, sınırları resmi olarak çizilmiş bir raporlama çerçevesi sunamayıp, sürdürülebilirlik açıklamalarının karşılaştırılabilirliğini güvence altına alamamasından dolayı 2021 yılında Avrupa Komisyonu tarafından revize edilmiş, “Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (EU/2022/2464) (Corporate Sustainability Reporting Directive – CSRD) ismi ile yeni bir direktif yayınlanmıştır. CSRD taslağı hazırlanırken Avrupa Komisyonu tarafından kurulan Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu (European Financial Reporting Advisory Group – EFRAG), değişikliklere dair sürdürülebilirlik raporlaması için AB düzeyinde, bağlayıcı nitelikte bir çerçevenin mevcut olması gerektiğini tavsiye etmiştir. Bu direktif kapsamında ticari merkezi AB’de olan pek çok işletme için yönetim raporlarının bir parçası olarak sürdürülebilirlik raporlaması zorunlu hale gelmiştir. Raporlamanın çerçevesinin ve ilkelerinin belirlenmesine yönelik Avrupa Komisyonu EFRAG’ı Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi’ni dikkate alarak Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (European Sustainability Standards Board – ESRS) taslağını hazırlamak üzere görevlendirmiştir (Stawinoga, 2021). Kasım 2022’de EFRAG tarafından taslak ESRS seti yayınlanmıştır. Temmuz 2023’te ise Avrupa Komisyonu tarafından resmi olarak ilk standart seti yayınlanmıştır. Avrupa Komisyonu, ilk resmi standart setinin yanı sıra, ilgili standart setinin ISSB ve GRI gibi küresel kuruluşlar tarafından yayınlanan standartlarla uyumlu hale getirilmesine dair bir açıklama da yayınlamıştır. Bu açıklamada diğer raporlama standartları ve ilkeleri ile uyum ve birlikte çalışılabilirlik konusunda ortaklaşa çalışmalar yürütüleceği belirtilmiştir (EFRAG, 2023). ISSB de özellikle iklimle ilgili açıklamalar alanında UFRS Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları ve Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları arasında yüksek düzeyde uyum sağlanmasının hedeflendiğini ifade etmiştir (IFRS Foundation, 2023).

Tüm bu gelişmeler çerçevesinde sürdürülebilirlik raporlaması sürecinde daha tutarlı ve verimli sonuçlar elde edilebilmesi için geliştirilen ve son dönemde raporlama alanında en fazla öne çıkan aktörler olan ISSB ve EFRAG'ın yayınladıkları sürdürülebilirlik raporlama standartları bu çalışmanın temelini oluşturmaktadır. Gelecekte AB'de ticari merkezi olan ve UFRS'na göre finansal raporlamayı gerçekleştiren işletmeler açısından, sürdürülebilirlik raporlaması gerekli olduğundan, bu iki standart setinin uyum dereceleri önem taşımaktadır. Bu çalışmada, gelecekte uyumlaştırma çabalarının daha fazla gündeme geleceği bu standart setlerinin içeriğinin açıklanması ve farklılaştıkları konuların tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın metodolojisi, UFRS Vakfı ve Avrupa Komisyonu tarafından açıklanan kamuya açık belge ve yayınların akademik yazın ile bir araya getirilerek, nitel bir derlemeye dayanmaktadır. Çalışmada UFRS Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları, standartların yayınlanma süreci ile standart içerikleri çerçevesinde ele alınacaktır. Üçüncü bölümde AB'de uygulanacak olan ESRS'lerin dayanağı olan Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi'nin (CSRD) tarihsel gelişimi ve Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları'nın (ESRS) içerikleri anlatılmış, dördüncü bölümde bu iki standart seti önemlilik ilkesi, kapsamı, yapıları ve uygulamaları açısından karşılaştırılmıştır. Sonuç bölümünde ise her iki standart setine dair genel değerlendirme sunulmuştur.

2. UFRS Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları Taslağı'na Genel Bakış

2021 yılında UFRS Vakfı resmi olarak "Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu (ISSB)'nun kurulduğunu açıklamış, Teknik Hazırlık Çalışma Grubu (Technical Readiness Working Group – TRWG) tarafından sürdürülebilirlik açıklamalarına ilişkin iki adet taslak standart sunulmuş ve Haziran 2023'de ise resmi olarak UFRS Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları (IFRS S) ilk kez yayınlanmıştır. Bu bölümde öncelikle ISSB'nin gelişim süreci ve yapısı açıklanacak, daha sonra sürdürülebilirlik açıklama standartlarının içeriği anlatılacaktır.

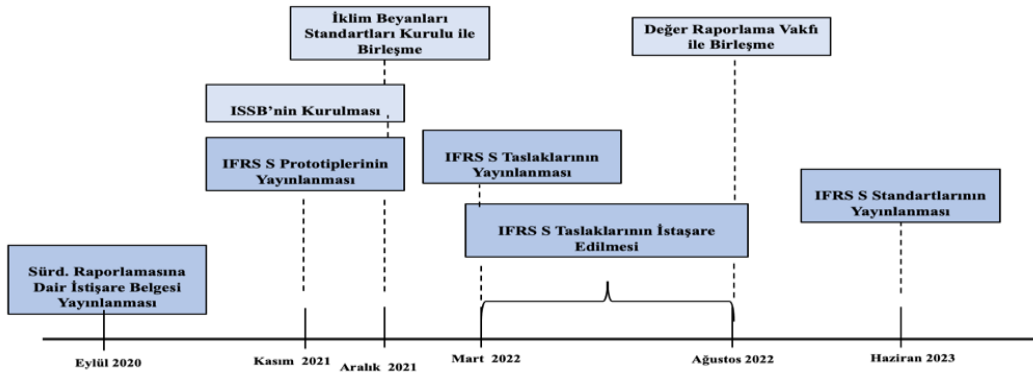
2.1. Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu'nun Yapısı

UFRS Vakfı finansal raporlama alanında olduğu gibi, odak noktasında yatırımcıların olacağı biçimde, kamuoyunda sürdürülebilirlik raporlaması alanında aktif şekilde yer alıp, katkı sağlamayı hedeflemiştir. İlk olarak Mayıs 2020'de UFRS Vakfı üyeleri tarafından uluslararası sürdürülebilirlik standartları kurulunun oluşturulma ihtiyacı ortaya konmuş, Eylül 2020'de de vakıf sürdürülebilirlik raporlamasına ilişkin bakış açısını "Sürdürülebilirlik Raporlamasına Dair İstişare Belgesi'nde sunmuştur (IFRS Foundation, 2020). Bu belgede öne çıkan konu başlıkları; sürdürülebilirlik raporlaması alanındaki standardizasyon problemi, sürdürülebilirlik raporlamasına ilişkin vakfın eylem seçenekleri, standartların geliştirilmesine yönelik kurulacak kurulun yapısı ve standartların temelini oluşturacak öncelikli konular olmuştur (Stawinoga, 2021). İstişare belgesi ile ilgili yorumlara bağlı olarak UFRS Vakfı tarafından 2021 yılı başında, sürdürülebilirliğe dair sunulacak bilgilerin öncelikli muhataplarının yatırımcılar olduğu, bu yüzden de kurumsal değere odaklı bir sürdürülebilirlik anlayışına konsantr olunması gerektiği belirtilmiştir (Baumüller ve Scheid, 2021). UFRS Vakfı tarafından, sürdürülebilirlik standartları kurulunun kurulmasında ve standartların oluşumunda dikkate hedefler arasında; yatırımcı kararı ve kurumsal değeri etkileyecek önemli bilgilere ve iklimle ilgili açıklamalara odaklanmak, diğer kuruluşlarla işbirliği ile raporlama için küresel

açıdan tutarlı ve karşılaştırılabilir temel oluşturmak yer almaktadır. (Scheid ve Baumüller, 2021).

UFRS Vakfı'nın önemli bir destekçisi ve uluslararası alanda küresel standart belirleyiciler arasında yer alan IOSCO, özellikle Avrupa'da UFRS'nin benimsenmesinde etkili olduğu gibi, sürdürülebilirlik raporlamasının benimsenmesinde de kilit bir rol oynamıştır. IOSCO, Şubat 2021'de UFRS Vakfı tarafından Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu'nun (ISSB) kurulmasına ve sürdürülebilirlik raporlamasına ilişkin çalışmalara tam destek verdiğini açıklamıştır (Giner ve Vilchez, 2022). Bu desteğe dayalı olarak da UFRS Vakfı, Mart 2021'de kurulacak olan ISSB'nin çalışmalarına destek vermek ve standartların oluşturulması amacıyla Teknik Hazırlık Çalışma Grubu (TRWG) kurulduğunu açıklamıştır (Keitz ve Wulf, 2023). TRWG'nin amacı; yatırımcıların bilgi ihtiyaçlarını karşılamak üzere oluşturulan diğer girişimleri de destekleyecek ve üzerine inşa edecek biçimde, sürdürülebilirlik standartlarının geliştirilmesi, bu standartları geliştirirken de ISSB'ni desteklemektir. (Christ vd., 2022). TRWG'nin üyeleri Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB), İklim Beyanları Standartları Kurulu (CDSB), İklimle İlişkili Finansal Açıklamalar Görev Gücü (TCFD), Değer Raporlama Vakfı (VRF) ve Dünya Ekonomi Forumu (WEF)'dur (Gerwing vd., 2022). Tüm bu çalışmalar dahilinde Kasım 2021'de düzenlenen BM İklim Konferansı'nda UFRS Vakfı tarafından resmi olarak ISSB'nin kurulduğu açıklanmıştır.

ISSB'nin resmi olarak kurulduğunun açıklandığı tarihte TRWG de "Sürdürülebilirlik Bilgilerinin Açıklanması için Genel Kurallar" ve "İklimle İlgili Bilgilerin Açıklanmasına Dair Kurallar" isimli iki standart prototipi yayınlamıştır (Keitz ve Wulf, 2023). Bu prototiplerin yanı sıra TRWG, standart belirlemede yararlanılacak kavramsal yönergeler, standartların mimari çerçeveleri, standart belirleme gündemini geliştirecek ve katkı sağlayacak diğer bilgiler, yasal sürecin işleyişi, dijital raporlamaya dair stratejiler ve IASB ile ISSB arasındaki bağlantıyı açıklayıcı bilgileri de yayınlamıştır (Christ vd., 2022). TRWG tarafından yayınlanan bu prototiplerin ISSB tarafından incelenmesinden sonra Mart 2022'de iki standart taslağı olan IFRS S1 – Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına İlişkin Genel Hükümler ve IFRS S2 – İklimle İlgili Açıklamalar kamuoyuna istişare edilmek üzere açıklanmış ve Haziran 2023'te ilk UFRS Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları (IFRS S) yayınlanmıştır. Tüm bu gelişmelerin zamansal çizelgesi aşağıda sunulmuştur.

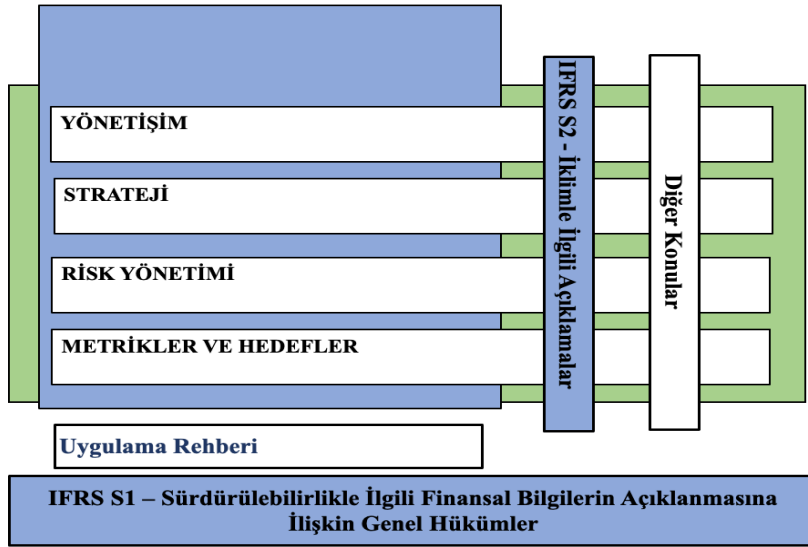

Şekil 1: IFRS S'lerin Geliştirilmesine Dair Zamansal Çizelge

Bu standartlar UFRS'ler ile uyumlu, öncelikli olarak yatırımcıları bilgilendirmeye ve finansal önemlilik ilkesine odaklanmaktadır (Keitz ve Wulf, 2023).

2.2. UFRS Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları'nın İçeriği

ISSB, sürdürülebilirlik alanında yatırımcıların doğru ve karşılaştırılabilir bilgi ihtiyacını karşılamak amacıyla küresel bir temel oluşturmayı hedeflemektedir. Bu hedef çerçevesinde ISSB'nin kuruluşu ile eş zamanlı olarak TRWG tarafından iki standart prototipi yayınlanmış, ISSB üyelerinin incelemesi sonucunda Mart 2022'de standartlar taslak haline getirilmiş ve Ağustos 2022'ye kadar istişareye açılmış, Haziran 2023'de ise resmi olarak yayınlanmışlardır. IFRS S1 standardı ile, işletmelerin yönetim, strateji, risk yönetimi ile metrikler ve hedefler alanlarında sürdürülebilirlikle ilgili finansal bilgileri raporlamasına yardımcı olmak amaçlanmıştır. IFRS S1 standardını tamamlayacak nitelikte, yine bu standart ile tutarlı açıklamaları gerektiren, iklim değişikliğine yönelik standart da IFRS S2 olmuştur. Sürdürülebilirlik raporlamasından beklenti; genel amaçlı finansal raporların tamamlayıcı bir parçası olarak, yatırımcıların raporlamayı yapan işletmelerin sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatlarını değerlendirmelerine imkan sağlamasıdır.

Şekil 2: IFRS S'lerin Yapısal Çerçevesi

Kaynak: KPMG, 2023a

“IFRS S1 – Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına İlişkin Genel Hükümler” standardı; raporlamanın kapsamını ve hedeflerini tanımlayarak, temel içerik ve sunuma dair gereklilikleri ifade etmektedir ve tüm raporlamanın temelini oluşturulmasına yöneliktir. İlgili standart, sürdürülebilirlikle ilgili tüm risk ve fırsatlara ilişkin önemli olan bilgilerin açıklanmasını gerektirmektedir. Aşağıda IFRS S1 standardı “amaç ve kullanım alanı”, “temel içerik” ve “genel raporlama ilkeleri” başlıkları altında özetlenmiştir.

Amaç ve Kullanım Alanı: Standardın amacı, bir işletmenin genel amaçlı finansal raporlamanın birincil kullanıcıları için işletmeye kaynak sağlamaya ilişkin kararlar alınırken faydalı olan, sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatlar hakkında bilgi açıklamasını zorunlu kılmaktadır (IFRS S1.1). Standarda göre işletmenin kısa, orta ve uzun vadede nakit akışı yaratma yeteneği, ilgili işletmenin tüm paydaşları, toplum, ekonomi ve doğal çevresi ile ayrılmaz biçimde değer zinciri boyunca bağlantılı olduğundan, sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatlar hakkındaki bilgiler birincil kullanıcılar için faydalıdır (IFRS S1.2). İşletmeler, kısa, orta ve uzun vadede finansmana erişimlerini, nakit akışlarını, veya sermaye maliyetlerini etkilemesi makul biçimde beklenebilecek sürdürülebilirlikle ilgili tüm risk ve fırsatlar hakkında açıklama yapmak zorundadırlar (IFRS S1.3). Standarda göre işletmeler, finansal tabloların UFRS'na ya da farklı genel kabul görmüş muhasebe ilke ve uygulamalarına uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığına bakılmaksızın, IFRS Sürdürülebilirlik Açıklama Standartlarını uygulayabilirler (IFRS S1.8).

Temel İçerik: Standart çerçevesinde işletmeler yönetim, strateji, risk yönetimi ile metrikler ve hedeflere ilişkin açıklamalar yapmalıdır. Yönetişime dair açıklamalar; işletmenin sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatların izlenmesi ve yönetilmesi ilişkin yönetim süreçleri, kontrolleri ve prosedürlerini içerir. Stratejiye ilişkin açıklamalar işletmenin sürdürülebilirliğe dair risk ve fırsatları yönetmek için kullandığı yaklaşımları ifade eder. Risk yönetimine dair açıklamalar; işletmenin sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatları belirlemek, değerlendirmek, önceliklendirmek ve izlemek için kullandığı süreçler olup, metrik ve hedeflere dair açıklamalar ise işletmenin kendisinin belirlediği ya da yasal mevzuat uyarınca ulaşılmaması gereken amaçlara ilişkin ilerleme düzeyleri de dahil, işletmenin sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatlarla ilgili performansına yönelik açıklamaları ifade eder (IFRS S1.25) İşletmeler, genel amaçlı finansal rapor kullanıcılarını işletmenin beklentilerini makul düzeyde etkileyebilecek sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatlarını anlamalarını sağlayacak biçimde bilgiler sunmalıdır (IFRS S1.30).

Genel Raporlama İlkeleri: Sürdürülebilirlikle ilgili finansal bilgilerin faydalı olması için, ihtiyaca uygun ve gerçeğe uygun biçimde sunulması zorunludur (IFRS S1.10). İlgili finansal bilgiler, genel amaçlı finansal raporlamanın da bir parçası olduğundan, Kavramsal Çerçeve'de yer alan niteliksel özellikler sürdürülebilirlikle ilgili finansal bilgiler için de geçerlidir (IFRS S1.D2). Sürdürülebilirlikle ilgili tam bir finansal açıklamalar seti, bir işletmenin beklentilerini etkileyebilecek nitelikteki sürdürülebilirliğe ilişkin tüm risk ve fırsatlarını gerçeğe uygun biçimde sunmalıdır (IFRS S1.11). İşletmenin beklentilerini etkileyebilecek nitelikteki sürdürülebilirlikle ilgili tüm risk ve fırsatlar hakkındaki önemli bilgiler açıklanmalıdır (IFRS S1.17). İhtiyaca uygun sürdürülebilirlikle ilgili finansal bilgi, kullanıcıları tarafından verilen kararlarda fark yaratma gücüne sahip bilgi olarak tanımlanmıştır (IFRS S1.D4). Sürdürülebilirlikle ilgili finansal bilgiler birincil kullanıcıların bu bilgilere dayalı olarak alacağı kararları makul düzeyde etkilemesi bekleniyorsa önemlidir (IFRS S1.D8). Bilginin faydalı olabilmesi için yalnızca sunulması değil, açıklamalarının da yer alması ve bu açıklamaların tam, tarafsız ve hatasız olması gereklidir (IFRS S1.D9). Sürdürülebilirlikle ilgili finansal bilgilerin faydalarının artması için karşılaştırılabilir, doğrulanabilir, zamanında sunulmuş ve anlaşılabilir olması gereklidir (IFRS S1.D16). İşletmeler, sürdürülebilirlikle ilgili finansal açıklamaların ilgili oldukları finansal tabloları da açıklamakla yükümlüdür, ölçü birimi olarak para

birimi belirtilmişse, ilgili finansal tabloların sunumunda kullanılan para birimi kullanılmalıdır (IFRS S1.20-24). Sürdürülebilirlikle ilgili finansal açıklamalar, finansal tablolar ile aynı raporlama döneminde yapılmalıdır (IFRS S1.64). İşletmeler, finansal rapor kullanıcılarının, sürdürülebilirliğe ilişkin risk ve fırsatlar arasındaki bağlantıları ve bu risk ile fırsatların finansal tablolardaki bilgiler ile nasıl ilişkili olduklarına dair bilgileri sunmalıdır (IFRS S1.21b). Farklı IFRS Sürdürülebilirlik Açıklama Standardı aksine izin vermediği veya aksini gerektirmediği sürece işletme, raporlama döneminde açıklanan tüm metrikler için önceki dönemle ilgili karşılaştırmalı bilgiler sunmalıdır (IFRS S1.70). Sürdürülebilirlikle ilgili finansal açıklamalarda kullanılan veriler ve varsayımlar, UFRS veya diğer kabul görmüş muhasebe ilke ve uygulamaları gereklilikleri dikkate alınarak, mümkün olduğu ölçüde, ilgili finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan veri ve varsayımlar ile tutarlı olmalıdır (IFRS S1.23). Sürdürülebilirlikle ilgili finansal açıklamalarda, IFRS Sürdürülebilirlik Açıklama Standartlarının ilgili tüm hükümleri ile uyumlu olduğuna dair, bir uygunluk beyanı da içermelidir (IFRS S1.72).

“IFRS S2 – İklimle İlgili Açıklamalar” standardı; genel hükümlere yer vererek, kurumsal sürdürülebilirliğe yönelik geçiş planları, iklime özgü risk ve fırsatlara dair senaryo analizleri, metrikler ve hedefler gibi iklime özgü raporlama gerekliliklerine dair açıklamalarda bulunur. Aşağıda IFRS S2 standardı “amaç ve kullanım alanı” ile “temel içerik” başlıkları altında özetlenmiştir.

Amaç ve Kullanım Alanı: Standardın hedefi; bir işletmenin genel amaçlı finansal raporlamanın birincil kullanıcıları için işletmeye kaynak sağlamaya ilişkin kararlar alınırken yararlı olan, iklime ilişkin risk ve fırsatlar hakkında bilgi sunmasını zorunlu kılmaktadır (IFRS S2.1). Standart gereğince işletmeler, kısa, orta veya uzun vadede nakit akışlarını, finansmana erişimleri ve sermaye maliyetlerini etkilemesi makul olarak beklenebilecek iklimle ilgili risk ve fırsatlar hakkında bilgi vermek zorundadırlar (IFRS S2.2). Standardın kapsamına; işletmenin iklim değişikliğinden kaynaklanan fiziksel riskleri, iklimle ilgili geçiş riskleri ve işletme için mevcut iklimle ilgili fırsatları dahildir (IFRS S2.3).

Temel İçerik: Standardın temel içeriği, IFRS S1’e referans ile “yönetişim”, “strateji”, “risk yönetimi” ve “metrikler ve hedefler” adlı 4 bileşenden oluşmaktadır. Bu bileşenler özelinde işletmelerin, iklimle ilgili risk ve fırsatlarına ilişkin bilgileri raporlaması hedeflenmiştir.

Yönetişim: Yönetişime ilişkin iklimle ilgili finansal açıklamaların amacı, genel amaçlı finansal rapor kullanıcılarının, işletmenin iklime dair riskleri ve fırsatları izlemek, yönetmek ve denetlemek için kullandığı yönetim süreçlerini, kontrollerini ve prosedürlerini anlamalarını sağlamaktır (IFRS S2.5) Bu hedef çerçevesinde, iklimle ilgili risk ve fırsatlardan sorumlu organ veya organdaki yetkili kişiler, ilgili kişilerin görev tanımları ve yönetim kurulu yetkilerine etkileri, denetim, risk ve diğer komitelerin iklimle ilgili risk ve fırsatlar hakkında ne derecede bilgilendirildikleri, risk yönetimi politikalarının uygulanmasında iklimle ilgili risk ve fırsatların nasıl değerlendirildiği, iklime dair risk ve fırsatları izlemek, yönetmek ve denetlemek için kullanılan yönetim süreçleri, kontroller ve prosedürlerde yönetimin rolü konularında açıklamaların yapılması gereklidir (IFRS S2.6).

Strateji: Stratejiye ilişkin açıklamaların amacı; finansal rapor kullanıcılarının işletmenin iklime dair risk ve fırsatları yönetme stratejilerini anlamalarına olanak sağlamaktır (IFRS S2.8). Bu amaç çerçevesinde, işletmenin beklentilerini makul biçimde etkilemesi muhtemel iklimle ilgili risk ve fırsatlar, iklimle ilgili risk ve fırsatların işletmenin iş modeli ve değer zinciri üzerindeki mevcut ve beklenen etkileri, iklimle ilgili geçiş planına ilişkin bilgiler de dahil olmak üzere, iklimle ilgili risk ve fırsatların işletmenin stratejisi ve karar alma süreçleri üzerindeki etkileri, iklime dair risk ve fırsatların işletmenin finansal performansı, finansal durumu, ve nakit akışları üzerindeki etkileri ile bunların kısa, orta ve uzun vadede işletmeye etkileri, ilgili risk ve fırsatların işletmenin finansal planlamalarına nasıl dahil edildiği ve işletmenin iklimle ilgili değişikliklere, gelişmelere ve belirsizliklere karşı iklim direnciliğinin açıklanması gereklidir (IFRS S2.9). Raporda, işletmeyi etkilemesi beklenen iklimle ilgili risk ve fırsatlar tanımlanmalı, tanımlanan her iklimle ilgili risk için işletmenin iklimle ilgili fiziksel ya da iklimle ilgili geçiş riski olup olmadığı açıklanmalı, belirlenen iklimle ilgili risk ve fırsatların etkilerinin hangi zaman diliminde (kısa, orta veya uzun vadede) ortaya çıkmasının muhtemel olduğu belirtilmeli, zaman dilimleri olarak belirtilen kısa, orta ve uzun vadenin işletme için hangi zaman dilimini ifade ettiği ve stratejik planlama ile ilişkileri de sunulmalıdır (IFRS S2.10). İklimle ilgili risk ve fırsatlara dair açıklamalarda sektöre özgü açıklama ve metriklere yer verilmeli, iş modeli üzerindeki mevcut ve beklenen etkilere dair bilgilendirme de yapılmalıdır (IFRS S2.12-13). İşletmeler, iklimle ilgili hedeflerine, hedeflere ulaşmada tercih edilen planlara, stratejilerin belirlenmesi ve karar alma süreçlerinde iklimle ilgili risk ve fırsatlara nasıl karşılık verildiğine, tüm faaliyetlere nasıl kaynak ayrıldığına, önceki raporlama dönemlerinde açıklanan planların gelişimi hakkında nicel ve nitel bilgilere raporlarında yer vermelilerdir (IFRS S2.14). İşletmelerin, iklimle ilgili risk ve fırsatların finansal planlamaya nasıl dahil edildiği, raporlama döneminde işletmenin finansal durumuna, finansal performansına ve nakit akışlarına etkilerine ve kısa, orta ve uzun vadede beklenen etkilerine ilişkin nicel ve nitel bilgi sağlamaları gereklidir (IFRS2.15-16). Nicel bilgiler sağlanırken belirli bir tutar ve aralık kullanılabilir (IFRS S2.17). İklimle ilgili risk ve fırsatlara ilişkin mevcut ya da beklenen finansal etkiler, ayrı ayrı tanımlanamaz durumda ise veya etkilerin tahmin edilmesinde var olan ölçüm belirsizliği düzeyi yüksek ise, nicel bilgiler faydalı olmayacağından işletme nicel bilgilere raporlarında yer vermeyebilir (IFRS S2.19). Ancak raporda nicel bilgilere neden yer verilmediği açıklanmalı, finansal tablolarda iklimle ilgili risk ve fırsatlardan etkilenmesi muhtemel ya da etkilenmiş olabilecek kalemler, toplamlar ya da ara toplamlara dair nicel bilgiler de sunulmalıdır (IFRS S2.21).

İşletmeler rapor kullanıcılarına, iklimle ilgili belirlenmiş risk ve fırsatlara ilişkin belirsizlikleri dikkate alarak, stratejilerinin iklimle ilgili değişikliklere ve gelişmelere karşı direnciliğini anlamalarına olanak sağlayan bilgileri açıklamalıdır. İşletme kendi koşullarına uygun bir yaklaşım kullanarak iklim direnciliğini değerlendirmek için iklimle ilgili senaryo analizi kullanılmalıdır (IFRS S2.22)

Risk Yönetimi: Risk yönetimine ilişkin açıklamalar ile genel amaçlı finansal rapor kullanıcılarını, işletmenin iklimle ilgili risk ve fırsatları belirleme, değerlendirme, önceliklendirme ve izlemeye yönelik süreçleri hakkında bilgilendirmek amaçlanmıştır. (IFRS S2.24) Bu açıklamalarda; işletmenin risk yönetim sürecinde kullandığı iklimle ilgili senaryo analizlerinin nasıl kullandığına,

senaryo analizinde hangi girdi ve parametrelerden faydalandığına, önceki raporlama dönemi ile karşılaştırıldığında değişiklik söz konusu ise buna dair bilgilere yer verilmelidir (IFRS S2.25).

Metrikler ve Hedefler: Metrikler ve hedefler kapsamında, rapor kullanıcılarının yasal hedefler ile işletmenin belirlediği iklimle ilgili amaçlara ilişkin (ilerleme de dahil olmak üzere) işletmenin iklimle ilgili risk ve fırsatlarla ilgili performansının sunulması amaçlanmıştır (IFRS S2.27). Metrikler ve hedefler kapsamında sektörler arası metrik kategorileri, sektöre dayalı metrikler, iklimle ilgili riskleri azaltmak ve bunlara uyum sağlamak amacıyla ya da fırsatları üst düzeye çıkarmak amacıyla işletme tarafından belirlenen hedefler ve yasal düzenlemeler tarafından karşılanması gereken hedefler ile işletme tarafından ilerleme derecesinin tespit edilmesi için kullanılan metrikler açıklanmalıdır (IFRS S2.28). Sektörler arası metrik kategorileri olarak, raporlama dönemi boyunca ölçülen sera gazı emisyonları, raporlamada kullanılan hesaplama yaklaşımı ve neden kullanıldığına dair açıklamalar, iklimle ilgili fiziksel riskler ve geçiş risklerine dayanaksız varlıkları veya faaliyetlerinin yüzdesi veya miktarı, iklimle ilgili fırsatlarla uyumlu varlık veya faaliyetlerin miktarı, risk ve fırsatlar için dağıtılan sermaye harcaması, finansman veya yatırım tutarlarına ve içsel karbon fiyatlarına yer verilmelidir (IFRS S2.29).

İşletmeler IFRS S1 ve IFRS S2'ye göre raporlamayı ilk uygulama döneminde finansal raporlar ile aynı zamanda sunmak zorunda olmayıp, ilk uygulama döneminde karşılaştırmalı bilgi sunmak zorunda da değildirler. İşletmeler aynı zamanda ikinci raporlama dönemine kadar Kapsam 3 emisyon ölçümlerine veya iklim dışındaki konulara ilişkin bilgilere de raporlarında yer vermek zorunda değildirler (KPMG, 2023a).

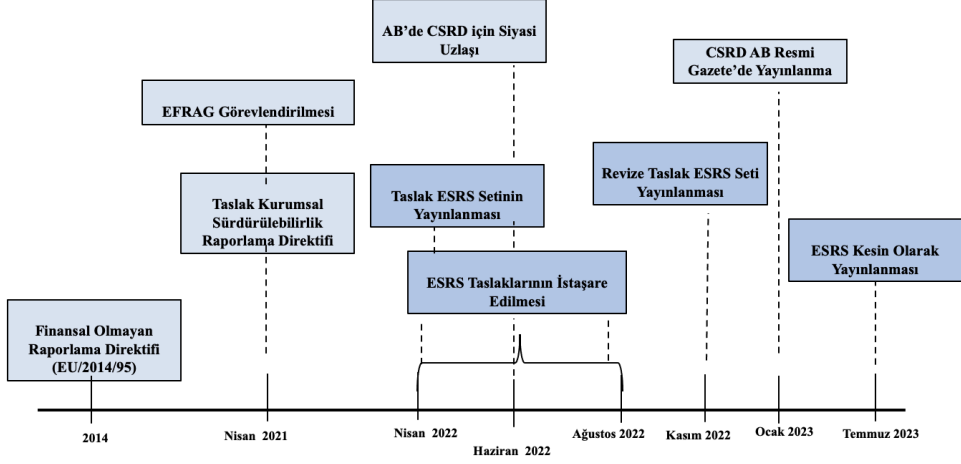
3. Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları'na Genel Bakış

AB'nde sürdürülebilirlik raporlamasına dair atılan ilk adım olarak tanımlanan "Finansal Olmayan Raporlama Direktifi'nden (Non Financial Reporting Directive – NFRD) (2014/95/EU) sonra sürdürülebilirlik raporlaması alanında büyük bir reform olarak da ifade edilen "Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (CSRD) taslağı Avrupa Komisyonu tarafından Nisan 2021'de kamuoyuna sunulmuştur. Bu taslak ile amaçlanan, mevcut direktif ile ulaşılamayan kaliteye odaklanmak, finansal ve sürdürülebilirlik bilgilerinin raporlamasında eş güdümlü bir düzeye ulaşabilmek ve tüm AB üyesi ülkeleri ile paydaşlar için karşılaştırılabilir, güvenilir sürdürülebilirlik raporlaması uygulamasını sağlamaktır (Zülch vd., 2023). Bu direktif taslağı ile beraber Avrupa Komisyonu tarafından "Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu" (EFRAG), Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları'nı (ESRS) geliştirmekten sorumlu olacak biçimde teknik danışman olarak belirlenmiştir. EFRAG da Nisan 2022'de, ilk ESRS setine ilişkin taslağı yayınlamış, paydaş gruplarının da dahil olacağı biçimde standartları istişareye açmıştır. 1 Ocak 2024'den itibaren uygulanmak üzere ilk ESRS seti Temmuz 2023'de Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanmıştır. Bu bölümde AB ülkelerinde geçerli olacak olan CSRD'nin gelişim süreci ile EFRAG'ın yapısı anlatılacak ve ilk standart setine ilişkin genel çerçeve sunulacaktır.

3.1. Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi'nin Tarihsel Gelişimi ve Özellikleri

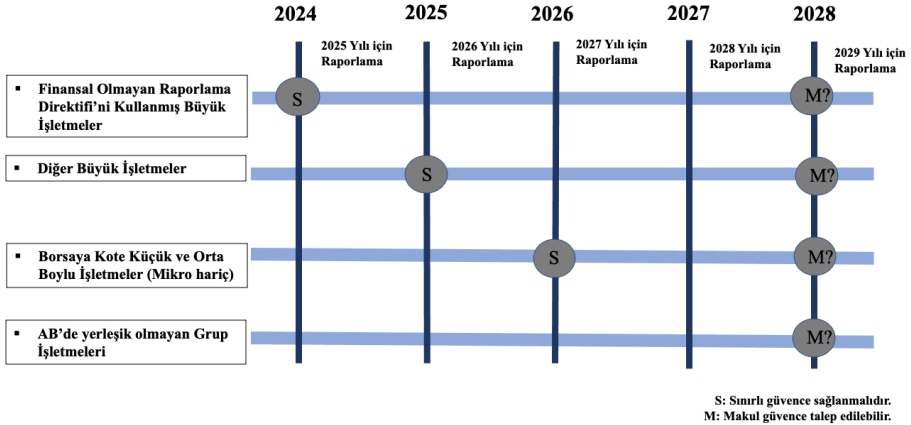
2003 yılında Avrupa Parlamentosu tarafından yayınlanan AB Modernizasyon Direktifi (2003/51/EU) ile 2004 yılından itibaren, AB ülkelerinde ticari merkezi bulunan işletmeler finansal olmayan göstergelere faaliyet raporlarında ilk kez yer vermeye başlamışlardır. İlgili direktif AB'nde sürdürülebilirlik raporlamasına ilişkin daha kapsamlı düzenlemelerin geliştirilmesi için bir başlangıç noktası olmuştur. Daha sonraki yıllarda AB ülkelerinde paydaşların çevre ve sosyal alanda daha fazla bilgi talep etmeleri ile 2014 yılında "Finansal Olmayan Raporlama Direktifi (2014/95/EU) (NFRD) Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanmıştır. Bu direktife göre büyük işletmelere gelişimlerini, performanslarını ve faaliyetlerini etkileyecek nitelikte, finansal olmayan bilgileri raporlamaları zorunlu tutulmuştur. İlgili direktif AB üye ülkelerin yerel mevzuatlarına yerleştirilmiş veya genel kabul görmüş uluslararası çerçeveler kapsamında kullanılmıştır. Bu direktif, AB üyesi ülkelerde 2016 yılında yasallaşmış, işletmeler de 2017 finansal yılını kapsayacak biçimde 2018 yılında ilk kez bu direktife göre finansal olmayan bilgileri raporlamışlardır (Keitz ve Wulf, 2023). Söz konusu direktif, işletmeleri ayrı bir sürdürülebilirlik raporlaması yapmaya yöneltmektense, mevcut faaliyet raporlarına çevresel, sosyal, insan hakları, operasyonel faaliyetler ve yolsuzluğa yönelik bilgiler gibi finansal olmayan bilgilerin eklenmesini öngörmüştür. Bu direktifte önemlilik ilkesinin göz ardı edildiği ifade edilebilir (Hacker, 2022). Direktifin AB üyesi ülkelerde heterojen biçimde uygulanması, raporlamada tercih edilecek çerçevenin işletme tercihinin bırakılması, açıklanan bilgilerin karşılaştırılabilirlik, güvenilirlik ve anlaşılabilirliği açısından sorgulanmasına neden olmuştur (Stawinoga ve Velte, 2021) Direktife dair değişiklik talepleri yalnızca raporlama içeriğine yönelik değil, aynı zamanda denetim veya güvence yükümlülüğü ile de ilişkilendirilmiştir. Sunulacak bilgilerin karşılaştırılabilirlik ve güvenilirliğinin artırılması denetim yükümlülüğünü işaret etmekte, bu yükümlülük hem işletmeler hem de denetçiler açısından sorumlulukların ve iş yükünün artmasını ifade etmektedir (Zülch vd., 2023).

Avrupa Yeşil Mutabakat'ı (Europa Green Deal – 2020) dikkate alınarak, AB'nde 2050 yılına kadar iklim nötrlüğüne ulaşma hedefi ve Sürdürülebilir Finans Stratejisi çerçevesinde, Avrupa Komisyonu tarafından Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi teklifi Nisan 2021'de sunulmuştur. (PWC, 2022). CSRD teklifi çerçevesinde, ESRS'leri geliştirecek olan ve Avrupa Komisyonu'na teknik danışmanlık yapacak kuruluş olarak EFRAG görevlendirilmiştir. Bu görevlendirme Haziran 2021'de Avrupa Parlamentosu tarafından yayınlanan metinde resmileştirilmiştir. Standartların geliştirilmesine yönelik EFRAG tarafından Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları Proje Görev Gücü (Project Task Force – ESRS PTF) kurulmuş, Haziran 2021'den Nisan 2022'ye kadar ESRS taslakları hazırlanmış, ilk taslak standart seti de Nisan 2022'de kamuoyuna sunulmuştur. (EFRAG, 2022). Haziran 2022'de Avrupa Komisyonu tarafından CSRD üzerinde politik uzlaşmaya varılmıştır (<https://www.efrag.org/lab6>). EFRAG, taslak standartlara yapılan yorum ve görüşleri dikkate alarak, başta 13 standarttan oluşan seti 12 standarda indirmiş, yeni taslak standart setini Kasım 2022'de yayınlamıştır (EFRAG, 2022). AB üye ülkeleri tarafından anlaşmaya varılmasıyla CSRD'nin nihai hali (EU/2022/2464) Aralık 2022'de AB Resmi Gazetesinde yayınlamıştır. Ocak 2023'de ise son hali yürürlüğe girmiştir (<https://www.efrag.org/lab6>). Temmuz 2023'de ise ilk ESRS seti Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanmıştır. Bu gelişim süreci aşağıda zamansal çizelge olarak sunulmuştur.

Şekil 3: ESRS'lerin Geliştirilmesine Dair Zaman Çizelgesi

CSRD hükümleri kamu yararına kurulmuş olan mikro işletmeler hariç tüm büyük ile orta ve küçük boylu işletmeler için geçerlidir (CSRD Md. 19a). Direktifte belirtilen kamu yararına kurulmuş işletme arasında AB borsalarına kote olan işletmeler ve borsaya kote ya da değil tüm sigorta ve finansman kuruluşları dahildir. İlgili direktif ana işletme AB'de yerleşik ve bağlı ortaklıkları AB dışında yerleşik olan grup işletmeler için de sürdürülebilirlik raporlamasını zorunlu kılmaktadır (CSRD Md. 29a). Ana işletme AB dışında yerleşik ancak AB içerisinde önemli boyutta mevcudiyete ve faaliyet alanına sahip işletmeler için de gruba ait CSRD'ye uygun raporlama talep edilebilir. AB üyesi olmayan ülkelerde yerleşik olan grup işletmelerden sürdürülebilirlik raporlaması talep edilebilmesi için ilgili grubun birbirini izleyen iki finansal dönem boyunca, AB içinde 150 milyon Avro hasılat elde etmiş olması gereklidir (CSRD Md. 40a). Tüm bu işletmelerin CSRD'ye göre sürdürülebilirlik raporlamasını uygulayacakları başlangıç dönemleri aşağıda şekilde sunulmuştur.

S: Sınırlı güvence sağlanmalıdır.
M: Makul güvence talep edilebilir.

Şekil 4: ESRS'lerin Kullanım Dönemleri

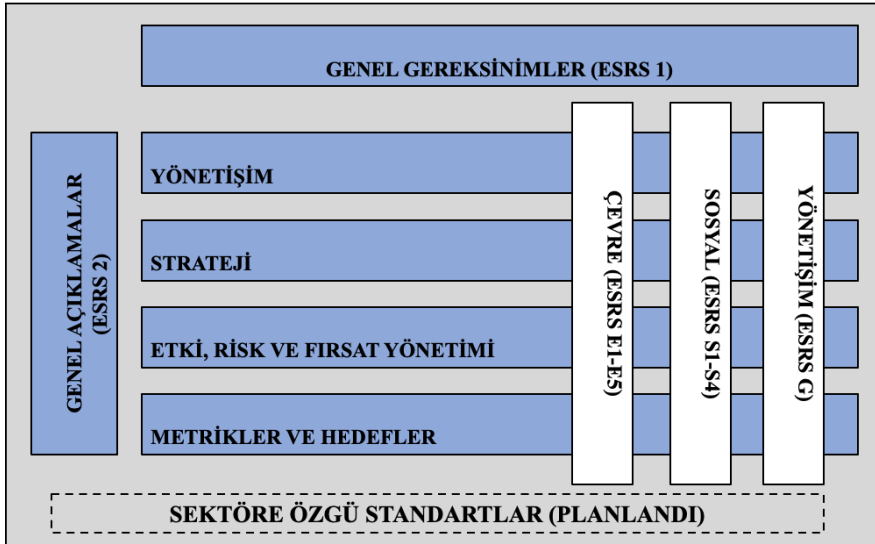
Kaynak: KPMG, 2023b

Avrupa Komisyonu tarafından küçük ve orta büyüklükteki işletmelere özel ESRS'ler ve sektöre özel açıklamaları ifade eden spesifik standartları için çalışmalar başlamış olup, ikinci set olarak yayınlanması planlanmıştır (Baumüller ve Sopp, 2023).

CSRD'de belirtilen şartlara uygun işletmeler bu raporlamayı (konsolide dahil), AB elektronik raporlama formatına uygun olacak şekilde, sürdürülebilirlik açıklamaları başlığı altında yönetim raporlarında yer vermelilerdir. (CSRD Md. 29d). CSRD hükümlerine göre bağımsız denetçiler tarafından sürdürülebilirlik açıklamalarının ESRS dahil CSRD'nin tüm gerekliliklerine uygun biçimde yapılıp yapılmadığının, raporlama süreci hakkında sınırlı güvence sağlanmalıdır. Sınırlı güvence, kullanıcılar için anlaşılır, profesyonel yargıya dayalı olan ve güvenilir düzeyde bir güvence düzeyidir. Sınırlı güvencenin sağlanması raporlama dönemi başlangıcı ile geçerli olacaktır. Avrupa Komisyon'u tarafından öngörülen takvim çerçevesinde 2028 yılından itibaren "makul güvence" seçeneği de geliştirilebilir. Makul güvence ise güvence sağlayıcılarının sürdürülebilirlik bilgilerinin, tüm önemli yönleriyle geçerli raporlama kriterlerine uygun olarak hazırlandığı sonucuna varmak için yeterli ve uygun kanıt elde etmesi demektir (CSRD Md. 60).

3.2. Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları'nın Yapısı ve İçeriği

EFRAG tarafından yayınlanan ve 12 standarttan oluşan ilk ESRS seti, CSRD önerilerine uygun biçimde geliştirilmiş ve çevresel, sosyal ve yönetim konularını kapsamaktadır. EFRAG tarafından bu sete ek olarak; sektöre özel standartların ve KOBİ'ler için henüz kamuoyu görüşüne sunulmamış olan standartların da yayınlanması öngörülmektedir. İlk setin, işletmeler tarafından açıklanacak olan sürdürülebilirlik ile ilgili bilgilerin kapsamı, hacmi ve ayrıntı düzeyi üzerinde önemli bir etkisinin olacağı beklenmektedir.

Şekil 5: ESRS'lerin Yapısı

ESRS 1 – Genel Gereksinimler ve ESRS 2 – Genel Açıklamalar standartları, spesifik başlıklara yönelik geliştirilen 10 standardın uygulanmasında dikkate alınacak raporlama çerçevesini açıklamaktadır. “ESRS 1 – Genel Gereksinimler” standardı, CSRD kapsamında sürdürülebilirlik beyanları hazırlanırken uygulanması zorunlu kavram ve ilkeleri belirler. İşletmeler, bu standarda göre sürdürülebilirlikle ilgili etkileri, riskleri ve fırsatları hakkında tüm önemli düzeydeki bilgileri sunmak ile yükümlüdür. “ESRS 2-Genel Açıklamalar” standardına göre işletmeler yönetim, strateji, etki, risk ve fırsat yönetimi ile iklim değişikliğiyle ilgili metrikler ve hedefler dahil olmak üzere, paydaşlar açısından önemli bilgileri açıklamalıdır. Bu açıklamalara işletmelerin faaliyetlerine ve değer zincirine yönelik açıklamalar, tahmin belirsizlikleri, raporlama hazırlığı veya sunumdaki değişiklikler ile önceki dönem hata veya değişiklikleri de dahildir.

ESRS E – Çevresel, ESRS S – Sosyal ve ESRS G – Yönetişim standart grupları ile işletmelerin çevresel, sosyal ve yönetim boyutları üzerindeki etkileri, bu boyutlarla ilgili önemli risk ve fırsatları, nihai olarak bu boyutlara olan etkilerin kurumsal değer yaratılmasıyla ilişkisinin açıklanması hedeflenmiştir. ESRS E – Çevresel standart grubu; iklim değişikliği, kirlilik, su ve deniz kaynakları, biyoçeşitlilik ve ekosistem ile kaynak kullanımı döngüsel ekonomi alt başlıklarına yönelik bilgilerin paylaşımına dair açıklamaları içerir. ESRS S – Sosyal standart grubu; işgücü, değer zincirindeki çalışanlar, etkilenen topluluklar ve tüketici/son kullanıcılar alt başlıklarıyla ilgili raporlamaya dair açıklamaları içerir. ESRS G – Yönetişim standardı tek bir standart olan ticari ahlak alt başlığına ait raporlama gerekliliklerini ifade eder.

“ESRS 1 – Genel Gereksinimler” standardı, aşağıda “temel raporlama ilkeleri”, “çifte önemlilik”, “durum tespiti ve değer zinciri”, “raporlama dönemi ve sunum” ve “finansal raporlama ile ilişkisi” başlıkları altında açıklanacaktır.

Temel Raporlama İlkeleri: İşletme, ESRS'lere uygun olarak çevresel, sosyal ve yönetime dair sürdürülebilirlik konularıyla ilgili önemli etki, risk ve fırsatlarını açıklamalıdır. Standartlar uyarınca açıklanacak bilgiler, kullanıcıların işletmenin insan ve çevre üzerindeki önemli etkileri ile sürdürülebilirlik konularının işletmenin gelişimi, performansı ve konumu üzerindeki önemli etkilerini anlamalarını sağlamalıdır (ESRS 1.2) Sürdürülebilirlik bilgileri yönetim raporunun bir parçası olarak sunulmalıdır (ESRS 1.111). Sürdürülebilirlik bilgileri açıklanırken temel niteliksel özellikler olan “önemlilik ve gerçeğe uygun sunum”, destekleyici niteliksel özellikler olan karşılaştırılabilirlik, doğrulanabilirlik ve anlaşılabilirlik ilkelerinin dikkate alınması gereklidir (ESRS 1.19).

Çifte Önemlilik: İşletme, çifte önemlilik ilkesini dikkate alarak sürdürülebilirlik açıklamalarını yapmalıdır (ESRS 1.21). Standarda göre işletmenin paydaşları; etkilenen paydaşlar ve sürdürülebilirlik açıklamalarını kullanan paydaşlar olarak ikiye ayrılır. Etkilenen paydaşlar, çıkarları işletmenin faaliyetlerinden ve değer zinciri boyunca doğrudan ve dolaylı olarak iş ilişkilerinden, olumlu ve olumsuz biçimde etkilenen ve etkileyecek kişiler olarak tanımlanmıştır. Kullanan paydaşlar ise genel amaçlı finansal raporlamanın birincil kullanıcıları (yatırımcılar, alacaklılar, kredi kuruluşları, devlet vs gibi) olarak tanımlanmıştır (ESRS 1.22). Çifte önemlilik, etki önemliliği ve finansal önemlilik olmak üzere iki boyuttan oluşur. Etki önemliliği ve finansal önemlilik değerlendirmeleri birbirleriyle

ilişkilidir ve iki boyut arasındaki karşılıklı bağlantının dikkate alınabilmesi için öncelikle etkilerin sürdürülebilirlik açısından değerlendirilmesi gereklidir (ESRS 1.37-38). Sürdürülebilirliğe dair bir konu, işletmenin kısa, orta ve uzun vadede insanlar ve çevre üzerinde fiili ve potansiyel, maddi, olumlu ve olumsuz etkileriyle ilgili olduğunda, etki açısından önemlidir (ESRS 1.43). Finansal önemlilik ise işletmenin finansal raporlamada yer vereceği bilgilerin sürdürülebilirlik açısından finansal etkilerin dahil edilerek genişletilmesini ifade eder. Başka bir ifade ile genel amaçlı finansal rapor kullanıcıları için işletmeye kaynak sağlanmasına ilişkin kararlar alınırken, önem arz eden bilgilerdir. (ESRS 1.47-48). İşletme çifte önemliliği değerlendirme sürecinde, bir sürdürülebilirlik konusuyla ilgili olarak belirli etki veya riskleri ele almaya veya belirli fırsatlardan yararlanmaya yönelik eylemlerini incelemeli, diğer sürdürülebilirlik konularıyla ilgili olumsuz etki veya risklere neden olup olmayacağını da değerlendirmelidir (ESRS 1.52).

Durum Tespiti ve Değer Zinciri: Durum tespiti, işletmenin çevre ve faaliyetleriyle bağlantılı toplum üzerindeki mevcut ve potansiyel olumsuz etkilerinin nasıl ele alındığının, tespit edildiği, önleildiği, etkilerinin azaltıldığı ve hesaplandığı süreçtir. Durum tespiti, işletmenin stratejisindeki, iş modelindeki, faaliyetlerindeki, iş ilişkilerindeki, işletim, kaynak bulma ve satış politikalarındaki değişikliklere yanıt veren sürekli bir uygulamadır (ESRS 1.59). Sürdürülebilirlikle ilgili açıklamalarda yer alan bilgiler, değer zincirindeki doğrudan ve dolaylı iş ilişkileri yoluyla bağlantılı olan işletmelerin önemli etkileri, riskleri ve fırsatları hakkındaki bilgiler ile genişletilebilir (ESRS 1.63).

Raporlama Dönemi ve Sunum: Raporlama dönemi, finansal raporlama dönemi ile aynı olmalıdır. İşletme sürdürülebilirlik açıklamalarında geriye dönük ve ileriye dönük bilgiler arasında bağlantı kurabilir (ESRS 1.73-74). Geleceğe yönelik etki, risk veya fırsatlara ait bilgilerin paylaşımında kısa vade raporlama dönemini, orta vade raporlama döneminden itibaren gelecek 5 dönemi ve uzun vade ise raporlama döneminden itibaren gelecek 5 dönemden sonrasını ifade eder (ESRS 1. 77). İşletme, cari dönemde açıklanan tüm nicel verileri ve tutarları önceki dönem ile karşılaştırmalı olarak açıklamalıdır. (ESRS 1.83). İşletme, önceki dönemde raporladığı bilgilerden farklılık gösteren karşılaştırmalı bilgiler raporladığında, önceki dönemde raporladığı tutar ile revize edilmiş karşılaştırmalı tutar arasındaki farkı ve nedenlerini açıklamalıdır. Revizyon mümkün olmadığında nedenine raporda yer verilmelidir (ESRS 1. 84). Sürdürülebilirlik açıklamaları; genel bilgiler, çevresel bilgiler, sosyal bilgiler ve yönetim bilgileri şeklinde dört başlık olarak yapılandırılmalıdır (ESRS 1.115).

Finansal Raporlama ile İlişkisi: Sürdürülebilirlik açıklamalarının, önemlilik eşiğinin üzerinde olan ve doğrudan finansal tablolarda sunulan parasal tutarları veya diğer nicel verileri içermesi durumunda, işletme, ilgili bilgilerin bulunabileceği finansal tablolarının açıklamalarının ilgili paragrafına atıfta bulunmalıdır (ESRS 1.124).

“ESRS 2 – Genel Açıklamalar” standardı, işletmelerin sürdürülebilirlik açıklamalarını, değer zincirleri ve bununla ilgili olan açıklamaları CSRD kapsamında nasıl yapacaklarına dair yol gösterici niteliktedir (ESRS 2.4). Standart; hazırlık, yönetim, strateji, etki, risk ve fırsat yönetimi ile metrik ve hedefler olarak beş ana başlıktan oluşmaktadır. Standardın “hazırlık” kısmına göre işletme;

sürdürülebilirlik açıklamalarının solo ya da konsolide olarak hazırlanıp hazırlanmadığı, konsolide ise finansal raporlamada hangi konsolidasyon politikasının dikkate alındığını, değer zincirinin yapısını, açıklamalıdır (ESRS 2.5). ESRS 2 – Genel Açıklamalar standardında yer alan “yönetişim”, “strateji”, “etki, risk ve fırsat yönetimi” ve “metrik ve hedefler” başlıkları aşağıda özetlenmiştir.

Yönetişim: Bu bölümün amacı, sürdürülebilirlik konularını izlemek, yönetmek ve denetlemek için uygulamaya konan yönetim süreçleri, kontroller ve prosedürler hakkında bilgi sağlamaktır (ESRS 2.18). İşletme, sürdürülebilirlik açıklamalarında idari, yönetim ve denetim organlarının bileşimini, sorumluluklarını ve sürdürülebilirlik alanına dair uzmanlık ve becerilere erişimini açıklamak zorundadır (ESRS 2.19). İşletme, sürdürülebilirlikle ilgili performansının teşvik programlarına entegrasyonu, durum tespitine yönelik süreçler hakkındaki bilgilerin haritasını, sürdürülebilirlik raporlaması süreciyle ilgili olarak risk yönetimi ve iç kontrol sisteminin temel özelliklerini açıklamalıdır (ESRS 2.27-34).

Strateji: Strateji bölümünde, işletme stratejilerinin sürdürülebilirlikle ilgili kısımlarının, stratejiyi etkileyen unsurların, iş modelleri ve değer zincirinin açıklanması hedeflenir (ESRS 2.37). Strateji kapsamında işletme; stratejisinin sürdürülebilirlik konularıyla ilgili unsurlarını, iş modellerini, değer zincirini ve paydaş çıkarları ile görüşlerinin işletme stratejisi ile iş modelleri çerçevesinde nasıl ele alındığını açıklamalıdır (ESRS 2.38 ve 46).

Etki, Risk ve Fırsat Yönetimi: Etki, risk ve fırsat yönetimine dair açıklamalar ile işletmelerden önemlilik düzeyine uygun etki, risk ve fırsatları belirlemeye yönelik kullanılan süreçler, işletmenin önemlilik değerlendirmesinin nasıl yapıldığı ve elde edilen bilgilerin sunulması beklenir (ESRS 2.50). Yapılacak açıklamalar, önemlilik değerlendirme süreçlerinde uygulanan metodoloji ve varsayımlarına, insan ve çevre üzerindeki potansiyel ve fiili etkilerin belirlenmesine, değerlendirilmesine ve finansal etkileri olan ve olabilecek risk ve fırsatların nasıl belirlendiğine, değerlendirildiğine ve önceliklendirildiğine dair bilgileri içermelidir (ESRS 2.53).

Metrik ve Hedefler: İşletmelerin önemli sürdürülebilirlik konularını yönetmeye yönelik eylemlerinin etkinliğini izlemek için kullanılan metrikler ve sürdürülebilirlik konularına ilişkin belirlenen hedefleri açıklanmalıdır (ESRS 2.73 ve 78).

“ESRS E – Çevresel” standartları; E1-İklim Değişikliği, E2-Kirlilik, E3-Su ve Deniz Kaynakları, E4-Biyçeşitlilik ve Ekosistem, E5-Kaynak Kullanımı ve Döngüsel Ekonomi alt standartlarından oluşmaktadır. ESRS E1-İklim Değişikliği ve ESRS E2 – Kirlilik standartlarının amacı rapor kullanıcılarının işletmenin iklim değişikliği ile hava, su ve toprak kirliliğini önemli düzeyde, olumlu ve olumsuz, fiili ve potansiyel etkileri, Paris anlaşması çerçevesinde iklim değişikliği etkilerinin geçmiş, mevcut ve gelecek dönemlerde azaltma çabaları, sürdürülebilir ekonomiye geçiş doğrultusunda işletmenin strateji ve iş modellerini uyarılama çabaları ve kapasitesi, mevcut veya potansiyel olumsuz etkilerin önlenmesi, azaltılması veya iyileştirilmesi için uygulanan eylemler, işletmenin iklim değişikliği ve kirlilik üzerindeki etkilerinden kaynaklanan önemli etki, risk ve fırsatlarının niteliği ve kısa, orta ve uzun vadedeki işletme üzerindeki finansal etkileri hakkında bilgi edinmesidir (ESRS E1.1 ve E2.1). ESRS E3 – Su ve Deniz Kaynakları standardına göre, işletmenin

önemli düzeyde olumlu ve olumsuz, fiili ve potansiyel etkiler açısından su ve deniz kaynaklarını nasıl etkilediği, su tüketiminin azaltılması ve su ile deniz kaynaklarının önemli düzeyde, fiili ve olası olumsuz etkilerin önlenmesi veya azaltılması için alınan önlemler, işletmenin Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın temiz hava, temiz su, sağlıklı bir toprak ve biyoçeşitlilik ile mavi ekonomi ve balıkçılık sektörlerinin sürdürülebilirliğini sağlamaya yönelik hedeflerine katkıda bulunup bulunmadığı, su ve deniz kaynaklarının korunmasına yönelik geliştirilen strateji ve iş modelleri, işletmenin su ve deniz kaynaklarıyla ilgili etkileri, risk ve fırsatların niteliği, türü ve kapsamı ile bunların finansal etkileri hakkında açıklamalar yer almalıdır (ESRS E3.1). ESRS E4 – Biyoçeşitlilik ve Ekosistem standardına göre işletmeler; daha önceki standartlarda olduğu gibi biyoçeşitlilik ve ekosistemin korunmasına yönelik önlemler, bunların önemli düzeydeki finansal ve finansal olmayan etkileri, risk ve fırsatlara ilişkin bilgilerin yanı sıra, 2030 AB Biyoçeşitlilik stratejisine uygun olarak işletmelerin biyosfer bütünlüğü ve kara sistemi değişikliğinin gezegensel sınırlarına saygı gösterilmesi konusunda geliştirdiği ve geliştireceği stratejiler açıklanmalıdır (ESRS E4.1). ESRS E5 – Kaynak Kullanımı ve Döngüsel Ekonomi standardına göre, kaynak kullanımı ve döngüsel ekonomiye yönelik politikalar, bu politikaların uygulanması için tahsil edilen kaynakların kullanımı, önemli düzeydeki kaynak giriş ve atık dahil çıkışlarına dair bilgileri ve kaynak kullanımından kaynaklanan önemli risk ve fırsatların finansal etkileri ve döngüsel ekonomi ile ilgili etkileri açıklanmalıdır (ESRS E5.11-41).

“ESRS S – Sosyal” standartları; S1 – İşgücü, S2 – Değer Zincirinde Çalışanlar, S3 – Etkilenen Topluluklar ve S4 – Tüketici/Son Kullanıcılar isimli 4 alt standarttan oluşmaktadır. ESRS S1 – İşgücü standardının amacı işletmelerin işgücü üzerindeki önemli etkilerinin, risk ve fırsatlarının açıklanmasını hedeflemektedir (ESRS S1.1). Raporlamada, işletmeler kendi işgücü üzerindeki önemli etkilerini, risk ve fırsatların yönetimine ilişkin politikalarını, etkilerine dair çalışanları ve çalışan temsilcileriyle ilişki kurma süreçlerini, olumsuzluklara karşı sürdürülen politikalarını, şikayet için kullanılan iletişim kanallarını, çalışanların temel özelliklerini, toplu pazarlık kapsamı ve sosyal diyalog ortamını, cinsiyet çeşitliliğini, ücretlendirme sistemini, gelir kaybına karşı çalışana sağlanacak sosyal koruma politikasını, engelli çalışanların oransal dağılımını, eğitim ve beceri geliştirme olanakları, işgücüne sağlanan sağlık sistemini ve iş-yaşam dengesi göstergelerini açıklamalıdır (ESRS S1.19-100). ESRS S2 – Değer Zincirinde Çalışanlar standardının amacı, rapor kullanıcılarının işletmenin neden olduğu ve katkıda bulunduğu değer zinciri çalışanları üzerindeki önemli etkilerin yanı sıra işletmenin operasyonları, ürünleri ve iş ilişkileri ile ilişkili önemli risk ve fırsatlar hakkında bilgilendirilmesidir (ESRS S2.1). ESRS S3 – Etkilenen Topluluklar ve ESRS S4 – Tüketici/Son Kullanıcılar standartlarına göre de işletmeler, engelliler, topluluklar, tüketici ve son kullanıcılar üzerinde neden olduğu veya katkıda bulunduğu önemli etkilerin yanı sıra iş ilişkileri, operasyonları, ürün ve hizmetlerinden kaynaklı önemli düzeydeki finansal ve finansal olmayan etki, risk ve fırsatları da açıklamak ile yükümlüdür (ESRS S3.1 ve ESRS S4.1).

ESRS setinde yönetişime dair “ESRS G – Ticari Ahlak” başlıklı tek standart yayınlanmıştır. ESRS G'nin amacı, işletmenin rapor kullanıcılarının, işletmenin stratejisini ve yaklaşımını, süreç ve prosedürlerini ve ayrıca ticari ahlaka ilişkin performansını anlamalarını sağlayacak açıklama gerekliliklerini belirtmektir (ESRS G.1). Standartta göre, ticari ahlak çerçevesinde ele alınması gereken başlıklar; kurumsal kültür, tedarikçi yönetimi, hayvan hakları, yolsuzluk ve rüşvetten

kaçınma, işletmenin siyasi nüfuzunu kullanması ve işletme içi muhbirlerin korunmasıdır (ESRS G.2). İşletme, tedarikçileri ile olan ilişkilerinin yönetimi ve bu ilişkilerin tedarik zinciri üzerindeki etkileri hakkında, yolsuzluk ve rüşveti engellemek, tespit etmek, soruşturmak ve bunlara yanıt vermek üzere oluşturulan sistemler hakkında bilgi vermelidir (ESRS G. 12 ve 16). Metrik ve hedefler kapsamında ise raporlama döneminde teyit edilmiş olan yolsuzluk ve rüşvet olaylarına dair veriler, işletmenin faaliyetlerinin lobcilik dahil politik etkilerine dair bilgiler de sunulmalıdır (ESRS G. 22ve 31).

İşletmeler, sürdürülebilirlik raporlarında ilk uygulamada önceki dönem ile karşılaştırmalı bilgi sunmak zorunda değildiler. Bunun yanı sıra ilk uygulama döneminde iklim dışı çevre sorunlarıyla ilgili (kirlilik, biyoçeşitlilik, kaynak kullanımı gibi) beklenen finansal etkileri ve raporlamaya başladıktan itibaren ilk üç uygulama döneminde değer zincirlerini de açıklamak zorunda değildiler (KPMG, 2023b).

4. UFRS Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları ve Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarının Genel Değerlendirmesi

Avrupa Komisyonu ve UFRS Vakfı'nın eş zamanlı olarak sürdürülebilirlik raporlamasına dahil olmaları bir arada değerlendirildiğinde, her iki kurumun bakış açılarının raporlama standartlarının oluşturulması çerçevesinde farklılık gösterdiği açıktır. ESRS'leri Avrupa Yeşil Mutabakat'ı hedefleri ile uyumlu biçimde oluşturularak, işletmelerin sürdürülebilir kalkınmaya yönlendirilmesi teşvik edilirken, UFRS Vakfı tarafından işletmelerin sürdürülebilir kalkınma açısından davranışlarının şekillendirilmesi yerine, ekonomik ve finansal etkilerinin şekillendirilmesi söz konusudur. Bu bölümde ESRS ve IFRS S standartları ayrıştıkları öncelikli kavram olan önemlilik ilkesi ile standartların uygulamaları açısından karşılaştırılacaktır.

4.1. Önemlilik İlkesi Açısından Değerlendirme

IFRS S1.2'ye göre işletme, sürdürülebilirlikle ilgili maruz kaldığı tüm risk ve fırsatları hakkında önemli bilgileri açıklamalı ve önemlilik değerlendirmesini de genel amaçlı finansal rapor kullanıcılarının kaynak sağlamaya ilişkin karar verebilmeleri için gerekli bilgileri kapsayacak şekilde gerçekleştirilmelidir. Önemlilik ilkesinin tanımında, UFRS Kavramsal Çerçeve'de yer alan önemlilik tanımına bağlı kalınmıştır. İşletmenin beklentilerini etkileyebilecek nitelikteki sürdürülebilirlikle ilgili tüm risk ve fırsatlar hakkındaki önemli bilgiler açıklanmalıdır (IFRS S1.17). Standart çerçevesinde ISSB, sürdürülebilirliğe dair açıklamaların yapılmasında işletmelerin finansal önemlilik yaklaşımını benimsemelerini talep etmektedir. Standartın uygulanması ile hedeflenen, işletmelerin öncelikle yatırımcılar, borç verenler ve diğer alacaklıların finansal açıdan önem arz eden sürdürülebilirlik açıklamaları hakkında bilgilendirilmesidir (Feldmann, 2022). ISSB de sürdürülebilirlik raporlamasının finansal raporlama kapsamında hem itici gücü hem de sonucu olarak kabul edilmektedir. ISSB yalnızca finansal performans üzerinde etkileri olan ve yatırımcılar için önemli olan sürdürülebilirlik açıklamalarını amaçlamıştır (de Villiers vd., 2022). Standartlar geliştirilmeden önce ISSB tarafından yapılan açıklamalarda da ekonomik kararlar alınırken sermaye piyasalarındaki yatırımcılara ve diğer ilgililere faydalı olan sürdürülebilirlik açıklamalarının

üretilmesi için standart oluşturulacağı resmi hedefleri olarak ifade edilmiştir (IFRS Foundation, 2021). Finansal önemlilik yaklaşımı, yani sosyal ve çevresel sorunların finansal etkileri, Avrupa Komisyonu tarafından savunulan “çifte önemlilik” ilkesinin ilk perspektifi olan “dıştan içe perspektifi” ile de örtüşür. Diğer perspektif ise “içten dışa” perspektifidir (de Villiers vd., 2022). UFRS Vakfı'nın 2020 yılında yaptığı değerlendirmeler çerçevesinde, çifte önemlilik yaklaşımı, raporlamanın karmaşıklığını önemli ölçüde arttıracığından, standartların benimsenmesini potansiyel biçimde etkileyeceğinden ve geciktireceğinden dolayı, dıştan içe perspektifinin daha uygulanabilir olduğu belirtilmiştir (IFRS Foundation, 2020). Bir işletmenin insan, çevre ve ekonomi üzerindeki etkilerine ilişkin kanıtlara dayanarak, belirli bir dönemde finansal açıdan önemli olmayan bazı sürdürülebilirlik konuları, işletmenin değer yaratmasını etkileyebilir ve daha sonrasında finansal açıdan önemli hale gelebilir (Giner ve Vilchez, 2022). ISSB'yi destekleyen kuruluş olan IOSCO da, ilgili konuda yatırımcıların karar alma süreçlerinde sürdürülebilirlikle ilgili açıklamaları giderek daha fazla dikkate almalarının kurumsal değer kavramını genişlettiğini ve buna karşılık yatırımcıların bilgi ihtiyaçlarının da artarak “dıştan içe” ve “içten dışa” perspektifleri arasındaki ayrımı daralttığını vurgulamıştır (IOSCO, 2021). TRWG, yatırımcıların kısa, orta ve uzun vadeli değerlendirmelerinden, gelecekteki nakit akışlarının belirsizliğinden ve kurumsal değer sermaye piyasalarında oluştuğunu varsaydığından, gözlem çerçevesinde geniş bir zaman dilimini ele almış, raporlama uygulamasında dikkate alınacak önemlilik ilkesinin dinamik önemlilik olarak da ifade edilebileceğini, önemlilik değerlendirmelerinin her raporlama tarihinde değişen, işletmeye özgü koşullara göre değiştirilebileceğini belirtmiştir (Sellhorn ve Wagner, 2022).

ESRS 1.2'ye göre işletmeler, çevresel, sosyal ve yönetim konularıyla ilgili etkiler, riskler ve fırsatlarla ilgili tüm önemli bilgileri açıklamalıdır. Sürdürülebilirlik açıklamaları çifte önemlilik ilkesine dayalı olarak yapılmalıdır (ESRS 1.21). İşletmeler sürdürülebilirlik konularının performanslarını, konumlarını ve gelişmelerini nasıl etkilediğini (dıştan içe perspektifi) ve insanlar ile çevre üzerindeki etkilerini de (içten dışa perspektifi) çifte önemlilik ilkesi gereği raporlamalıdır (Giner ve Vilchez, 2022). İşletmeler, yalnızca hissedarlarına ya da alacaklılarına karşı sorumlu olmayan, aynı zamanda bir bütün olarak topluma karşı sorumluluğu olan çok boyutlu değer yaratıcılarıdır. Birincil paydaşların yanı sıra çalışanlar, tüketiciler, sivil toplum kuruluşları ve sosyal ortaklar da sürdürülebilirlik bilgilerine ilgi duymakta ve işletmelerin davranışlarını etkilemektedir. Sürdürülebilirliğe ait konuların etkisi başlangıçtan itibaren finansal açıdan önemli olabilir veya işletmenin kısa, orta ve uzun vadede nakit akışları, gelişimleri, performansı ve konumu üzerinde mevcut ve potansiyel etkileri dahil olmak üzere, yatırımcıyla ilgili hale geldiğinde finansal açıdan önemli olabilir. Ancak finansal açıdan önemli olmalarına bakılmaksızın da bu etkiler, etki önemliliği yani insan ve çevre üzerindeki etkileri dahilinde de göz önünde bulundurulmalı ve açıklanmalıdır (ESRS 1.37-38).

Çifte önemlilik yaklaşımının kabul edilmesi ile uygulamada daha fazla homojenliğin dikkate alınması gerekmiştir. İkincil olarak ise finansal ve finansal olmayan bilgiler arasındaki bağlantının açıklaması sağlanmıştır. Bunun yanı sıra açıklanacak olan finansal olmayan sürdürülebilirlik bilgilerinin, uzun vadede finansal sonuçları da olacağından homojen bilgi paylaşımının daha etkili olacağı belirtilmiştir (Baumüller ve Sopp, 2022). ESRS'ler çerçevesinde çifte önemlilik ilkesinin dikkate alınması, Avrupa'da faaliyet gösteren işletmelerin tedarik zincirleri boyunca AB ötesine

yayımla ve sürdürülebilirlik raporlaması için küresel ölçütlerin belirlenmesine de katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Feldmann, 2023).

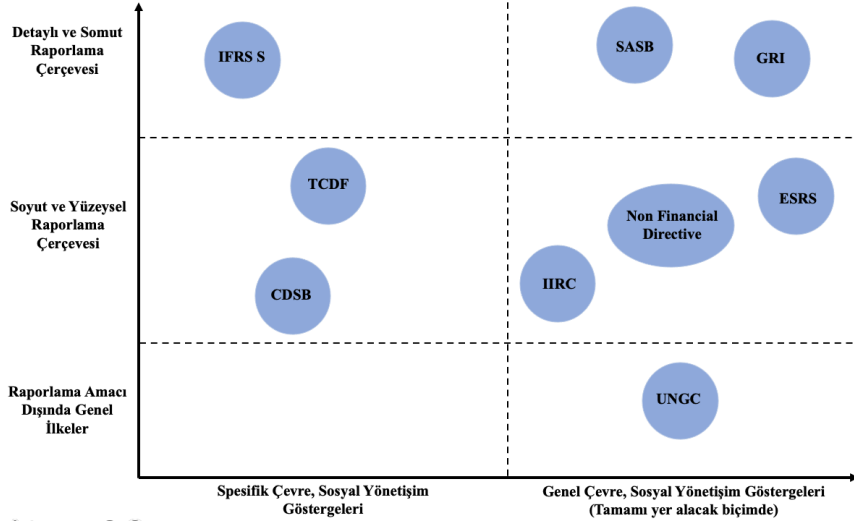
Çifte önemlilik ilkesi eleştirilere de neden olmuştur. Calabrese ve diğerleri (2017), çifte önemlilik kavramının raporlanması gereken büyük miktarda bilgiye yol açacağını varsayarak raporlamanın etkisini de azaltacağını, özellikle belirli bilgilerin spesifik nitelikte olması ve yalnızca sınırlı sayıda paydaşla ilgili olması durumunda, artan bilgi yüklemesi riskini de ortaya koyabileceğini ifade etmişlerdir. Bu şekilde genişletilmiş bir raporlama çerçevesi, raporlayan işletmeler için de daha yüksek maliyetler anlamına gelmektedir. Bilgilerin toplanması, raporlanması, sisteme dahil edilmeleri ve raporun hedef kitlesine iletilmesi sırasında maliyetler oluşacaktır. Bu maliyetlerin faydaları, en azından işletme açısından belirsizdir (Baumüller ve Sopp, 2022). Bununla birlikte sürdürülebilirlik açıklamalarının sermaye piyasalarında farklı paydaşlar tarafından nasıl kullanıldığına dair mevcut olan belirsizlik de bu derecede bilgi hacminin maliyet ve faydalarının birbirini karşılayıp karşılamayacağı sorusunu ortaya çıkarmaktadır (Abhayawansa ve Tyagi, 2021).

Her iki düzenleme eş zamanlı olarak ele alındığında işletmeler için önemlilik ilkesinin uygulanması daha zorlu bir ortamda raporlama yapmaları anlamına gelebilecek, paydaşların bilgi talebine yanıt verebilmek için, işletmelerin yeni süreçler ve raporlama sistemleri geliştirmelerine veya mevcut süreçlerini değiştirmelerine neden olacaktır.

4.2. Kapsam, Yapı ve Uygulama Açılarından Değerlendirme

Sürdürülebilirlik raporlamasına ilişkin standartlar, raporların oluşturulmasına destek sağlamakta ve raporlamanın belirli bir standardizasyon düzeyine ulaşılmasına yardımcı olmaktadır. IFRS S'ler ve ESRS'lar arasında önemli ölçüde benzer konular ele alınsa da iki sistem arasındaki en büyük farklılık IFRS S'lerin yatırımcıları öncelikli paydaş olarak sınıflandırması, ESRS'lerin ise tüm paydaşları öncelikli olarak kabul etmesidir. Yayınlanan standartların işletmelerin üzerinde önemli bir etki yaratacağı açıktır. Uluslararası yatırımcıların ve yasal gerekliliklerin ihtiyaçlarını karşılayan, tutarlı raporlamayı tasarlayacak olan işletmeler açısından ilgili setlerin uyumlu olmayan alanlarından dolayı zorluklar ortaya çıkacaktır. Bu zorlukların ortadan kaldırılması için de ilgili standartların oluşturulmasından sorumlu kuruluşlar olan EFRAG ve ISSB tarafından uyum ve birlikte çalışılabilirlik konusunda ortak çalışmalar sürdürüleceği belirtilmiştir.

Daha önceki bölümlerde de açıklandığı üzere IFRS S'ler ve ESRS'lerin ortaya konmasında etkili olan, sürdürülebilirlik raporlamasına dair pek çok uluslararası düzenleme mevcuttur. Bu düzenlemeler arasında tematik açıdan yani çevre, sosyal ve yönetim alanlarının tüm yönlerine mi yoksa spesifik alanlarına mı odaklandığı konusunda farklılıklar mevcuttur. Bir diğer farklılık yaratan konu da ilgili düzenlemelerin ayrıntı düzeyleri dikkate alındığında somut kurallara dayanıp dayanmadıkları ve raporlamanın detay düzeyidir (Keitz ve Wulf, 2023). IFRS S ve ESRS'lerin de içinde bulunduğu ve bu standartların oluşumunda etkili olan sürdürülebilirlik raporlamasına dair geliştirilen uluslararası düzenlemelerin farklılıkları aşağıdaki şekilde tematik kapsam ve detaylandırma düzeylerine göre sınıflandırılmıştır.

Şekil 6: Raporlama Çerçevesinin Tematik Kapsam ve Detay Açısından Değerlendirmesi

Kaynak: Keitz ve Wulf, 2023.

Bu çalışmanın da odak noktasını oluşturan standart setleri olan IFRS S'ler ve ESRS'ler tema ve detay düzeyi açısından farklı konumlanmıştır. IFRS S'ler spesifik olarak çevreye odaklanmış, daha detaylı ve somut raporlama çerçevesini benimsemiştir. ESRS'ler ise soyut bir raporlama çerçevesini benimsemişken, daha geniş bir tema kapsamının raporlanmasını hedeflemiştir. Bu iki standart seti tematik kapsam ve detay düzeyi açısından farklılaştığı gibi aşağıdaki tabloda ifade edilen kriterler çerçevesinde de farklılaşmaktadır.

Tablo 1. IFRS S ve ESRS Karşılaştırması

KRİTER	IFRS S	ESRS
Kapsam	<ul style="list-style-type: none"> IFRS S1 – Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına Dair Genel Hükümler IFRS S2 – İklimle İlgili Açıklamalar 	<ul style="list-style-type: none"> ESRS 1 – Genel Gereksinimler ESRS 2 – Genel Hükümler ESRS E – Çevre (5 alt standart) ESRS S – Sosyal (4 alt standart) ESRS G – Yönetişim
Temel İçerik	<ul style="list-style-type: none"> Yönetişim Strateji Risk Yönetimi Metrikler ve Hedefler 	<ul style="list-style-type: none"> Yönetişim Strateji Etki, Risk ve Fırsat Yönetimi Metrikler ve Hedefler
Sektörel Açıklama	<ul style="list-style-type: none"> IFRS S2 kapsamında yapılacak. Diğer konular için SASB'ın sektöre özgü standartları kullanılabilir. 	<ul style="list-style-type: none"> Sektöre özgü standart mevcut değil. EFRAG sektör ve KOBİ standartları çalışmaları yapmaktadır.
Bilginin Özellikleri	<ul style="list-style-type: none"> Temel: Önemlilik, Gerçeğe Uygun Sunum ve İhtiyaca Uygunluk Destekleyici: Karşılaştırılabilirlik, Doğrulanabilirlik, Zamanında Sunum ve Açıklanabilirlik 	<ul style="list-style-type: none"> Temel: Önemlilik ve Gerçeğe Uygunluk Destekleyici: Karşılaştırılabilirlik, Doğrulanabilirlik ve Anlaşılabilirlik
Önemlilik	<ul style="list-style-type: none"> Finansal Önemlilik (Dıştan İçer Perspektifi) 	<ul style="list-style-type: none"> Çifte Önemlilik (Dıştan İçer ve İçten Dış Perspektifi)
Geçerlilik	<ul style="list-style-type: none"> UFRS kullanan ülkelerde geçerli yasal mevzuatlara göre uygulanacaktır. Diğer kabul görmüş muhasebe ilke ve uygulamaları uygulayanlar da kullanılabilir. 1 Ocak 2024 itibariyle uygulanmaya başlanabilir. 	<ul style="list-style-type: none"> 2024'den itibaren finansal olmayan raporlama yapan işletmeler 2025'den itibaren diğer büyük işletmeler 2026'dan itibaren borsaya kote KOBİ'ler 2028'den itibaren AB üyesi olmayan ülkelerdeki grup işletmelerin AB'deki bağlı ortaklıkları
Raporlama Zamanı ve Şekli	<ul style="list-style-type: none"> Dönem sonu itibariyle, yıllık Finansal raporun bir parçası olarak Yönetim Değerlendirmesi kısmında 	<ul style="list-style-type: none"> Dönem sonu itibariyle, yıllık Yönetim Raporunda
Güvence Yükümlülüğü	<ul style="list-style-type: none"> Güvence zorunluluğu yoktur, ülkelerin yasal düzenlemelerine bırakılmıştır, bilginin doğrulanabilirliği önem arz eder. 	<ul style="list-style-type: none"> Sınırlı güvence mevcuttur, makul güvenceye geçiş planlanmıştır.

Yukarıdaki tablodan anlaşılacağı gibi iki standart setinin farklılaştığı önemli bir diğer nokta sürdürülebilirlik raporlamasında güvence yükümlülüğünün mevcut olup olmamasıdır. IFRS S'lerin kullanımı yerel mevzuata bırakıldığından dolayı, şu an için resmi bir güvence yükümlülüğünden bahsedilmemektedir. Ancak ESRS'leri kullanacak işletmeler için sınırlı güvence yükümlülüğü mevcut olup, ileriki dönemlerde kapsamı da genişleyecektir.

5. SONUÇ

Sürdürülebilir kalkınmayı destekleyecek ulusal ve uluslararası alanda geliştirilen politikalar çerçevesinde, işletmeler açısından da sürdürülebilirlik raporlaması, şeffaflığı arttırmak ve hesap verebilirliği geliştirmek açısından önemi artan bir konu haline gelmiştir. Finansal performansa dair bilgilerin paylaşımının yanı sıra çevresel ve sosyal konulara dair bilgi paylaşımının da işletme paydaşları açısından odak haline gelmesi, raporlama çerçevelerinin iyileştirilmesi, çeşitlendirilmesi ve gelişimine katkı sağlamıştır. Bu bağlamda sürdürülebilirlik raporlamasının uluslararası açıdan standardize edilebilmesi için çeşitli raporlama insiyatifi, kuruluşu ve girişimleri ilke standartlar yayınlamış, son dönemde de bu girişimler arasından tutarlılık ve karşılaştırılabilirliğin sağlanabilmesi hedefi ile kapsam açısından eş zamanlı olarak yayınlanıp öne çıkan iki standart seti geliştirilmiştir. Bu standart setlerinden ilki ISSB'nin kamuoyuna sunduğu IFRS S'leri olup, CSRD hükümlerine bağlı olarak EFRAG tarafından AB ülkelerinde kullanılmak üzere yayınlanan diğer standart seti ise ESRS'lerdir. Her iki standart seti ile de yayınlayan kuruluşlar tarafından sürdürülebilirlik raporlamasını kullanacak işletmeler açısından belirli bir standardizasyon düzeyine ulaşmak hedeflenmiştir.

Sürdürülebilirlik raporlamasına ilişkin geliştirilen bu standart setleri ile homojen bir bilgi paylaşımı hedeflense de temelde farklı muhatap grupları, farklı paydaşların bilgilendirilmesi söz konusudur. ISSB, IFRS S'lerin raporlamada dikkate alınarak, genel amaçlı finansal tablo kullanıcıları olan yatırımcılara gerçeğe uygun biçimde, finansal açıdan önem arz eden sürdürülebilirlik açıklamalarının yapılmasını öncelikli hedef olarak belirlemiştir. CSRD hükümlerine bağlı olarak yayınlanan ESRS'lerin kullanımında ise sürdürülebilirlik açıklamalarının tüm paydaşlara yönelik gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. IFRS S'lerde sürdürülebilirlik açıklamaları finansal önemlilik ilkesine bağlı olarak öne çıkarken, ESRS'lerde sürdürülebilirlik açıklamalarının çifte önemlilik ilkesince tüm paydaşların eşit biçimde bilgilendirilmesi gerekliliğine odaklanılmıştır.

IFRS S'lerin uygulaması ile ISSB tarafından uluslararası düzeyde, karşılaştırılabilirliğin sağlanabilmesi amacıyla küresel düzeyde bir standardizasyon amaçlanmışken, uluslararası standardizasyonun uzun vadede sağlanabilme imkanının zor olması nedeniyle, AB içinde Avrupa Yeşil Mutabakat'ın hedeflerine de en kısa sürede ulaşılabilmesi amacıyla AB düzeyinde çözüm olanağı olarak ESRS'lerin geliştirilmesi ve uygulanması uygun görülmüştür. IFRS S'lere uygun olarak yapılacak sürdürülebilirlik açıklamaları finansal önemlilik açısından değerlendirilerek yapılacağından, bu standartları öncelikli olarak kullanacak işletmeler de hali hazırda IFRS'na göre finansal raporlama yapan işletmeler olacaktır. Standartlara uygun iklimle ilgili açıklamalar da ilgili işletmelerin doğrudan finansal durumuyla bağlantılı olacaktır. ESRS'leri kullanacak işletmeler ise ticari merkezi AB ülkelerinde

ve belirli büyüklüğe sahip işletmeler olup, bu işletmelerin sürdürülebilirlik raporları kapsamı işletmelerin çevresel etkilerinin yanı sıra sosyal ve yönetim alanındaki etkileri, riskleri ve fırsatlarını da içerecektir. Her iki standart setine göre uygulanacak raporlama kapsamı farklılığı, standartları uygulayan işletmelerin sunduğu bilgilerin kapsamı açısından küresel düzeyde karşılaştırılabilirliğe ulaşılmasını geciktirebilir.

İki standart setinde farklılaşan önemli konulardan biri de IFRS S'lere göre raporlamada sürdürülebilir kalkınmanın en önemli yapı taşı olan çevresel etkilere odaklanılmış olmasıdır. Diğer yapı taşları olan sosyal ve yönetim alanlarına dair açıklamalara yönelik standartlar için önümüzdeki dönemler önem arz etmektedir. ERSR'lerde bu kapsam sürdürülebilir kalkınmanın tüm yapı taşlarını kapsamaktadır. Ancak bu yapı taşlarına dair yapılacak sürdürülebilirlik açıklamalarının kapsamı, bilginin karmaşıklığı ve bilgi yoğunluğu, raporların ayrıntı düzeyini de artıracığından, rapor kullanıcılarının değerlendirmelerinde genel bir bakış açısı edinilmesini zorlayabilir.

Tüm bu değerlendirmeler çerçevesinde, sürdürülebilirlik raporlaması alanında atılan adımlar standardizasyonun sağlanabilmesi, karşılaştırılabilir bilgiye ulaşılabilmesi açısından ileride tüm paydaşlar ve işletmeler açısından fayda sağlayacaktır. İlgili standartlar uygulandığında, sürdürülebilirlik açıklamalarının yatırımcılar ve diğer paydaşların bilgi ihtiyacını ne derece karşılandığının tespit edilmesi, açıklamalarda sunulan bilgilerin işletmenin kurumsal yapısına, kurumsal raporlama düzeyine katkısının araştırılabilmesi açısından önem arz etmektedir.

Kaynakça

- Abhayawansa, S., ve Tyagi, S. (2021). "Sustainable investing: The black box of environmental, social, and governance (ESG) ratings". *The Journal of Wealth Management*, 24(1), 49-54.
- Afolabi, H., Ram, R., ve Rimmel, G. (2022). "Harmonization of sustainability reporting regulation: Analysis of a contested arena". *Sustainability*, 14(9), 5517.
- Baumüller, J. ve Scheid, O. (2021). "Climate related disclosures prototype: Empfehlungen für die standards zur nachhaltigkeitsberichterstattung der IFRS Foundation." *PiR Internationale Rechnungslegung*, Heft 12, 333-340.
- Baumüller, J., ve Sopp, K. (2022). "Double materiality and the shift from non-financial to european sustainability reporting: Review, outlook and implications". *Journal of Applied Accounting Research*, 23(1), 8-28.
- Baumüller, J., ve Sopp, K. (2023). "European sustainability reporting standards: Die EU – Konsultationsfassung vom Juni 2023-Überblick und kritische würdigung". *PiR Internationale Rechnungslegung*, Heft 7, 259-265.
- Calabrese, A., Costa, R., Ghiron, N. L., ve Menichini, T. (2017). "To be, or not to be, That is the Question. Is sustainability report reliable?". *European Journal of Sustainable Development*, 6(3), 519-519.
- Christ, J., Gaida, A., Kocian, J. ve Stappert, C. (2022). "Der internationale sustainability standards board – Internationale standards für nachhaltigkeitsberichterstattung?" *Zeitschrift für Internationale und Kapitalmarktorientierte Rechnungslegung*, Heft 3, 97-105.
- Christensen, D. M., (2016). "Corporate Accountability Reporting and High-Profil Misconduct". *The Accounting Review*, 91(2), 377-399.
- Corporate Sustainability Reporting Direktive (CSRD) (EU/2022/2464) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022L2464>) (Erişim Tarihi: 20.12.2022)

- de Villiers, C., La Torre, M., ve Molinari, M. (2022). “The global reporting initiative’s (GRI) past, present and future: Critical reflections and a research agenda on sustainability Reporting (Standard-setting)”. *Pacific Accounting Review*, 34(5), 728-747.
- EFRAG (2022). “Press Release: EFRAG delivers the first set of draft ESRS to the European Commission”. (<https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=/sites/webpublishing/SiteAssets/EFRAG+Press+release+First+Set+of+draft+ESRS.pdf&AspxAutoDetectCookieSupport=1>) (Erişim Tarihi: 23.12.2022)
- EFRAG (2023). “EFRAG Assessment of interoperability with IFRS Sustainability Standards”. (<https://efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FMeeting%20Documents%2F230.728.0747599961%2F04-01%20EFRAG%20SRB%20%20230823-%20EFRAG%20assessment%20of%20interoperability%20with%20ISSB%20-%20Cover%20Note.pdf>) (Erişim Tarihi: 02.11.2023)
- Elkin, H., ve Entwistle, G. (2022). “A canadian response to the pursuit of global Sustainability reporting standards”. *Accounting Perspectives*, 22(1), 7-54.
- European Sustainability Reporting Standards (ESRS) (2023) ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=PI_COM:C\(2023\)5303](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=PI_COM:C(2023)5303)) (30.10.2023)
- Hazır, A. Ç. (2018). Kurumsal sürdürülebilirlik ve sürdürülebilirlik performansının ölçümü. Türkmen Yayınevi.
- Feldmann, R. (2022). “Leitlinien für eine inkorporation der ISSB-Standards in das unionrecht.” *Zeitschrift für Internationale Rechnungslegung. Heft 3*, 105-113.
- Gerwing, T., Kajüter, P., ve Wirth, M. (2022). “The role of sustainable corporate governance in mandantory sustainability reporting quality”. *Journal of Business Economics*, 92, 517-555.
- Giner, B., ve Luque-Vílchez, M. (2022). “A commentary on the “New” institutional actors in sustainability reporting standard-setting: A european perspective”. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 13(6), 1284-1309.
- Hacker, B. (2022). “Die “doppelte wesentlichkeit” in der nichtfinanziellen berichterstattung.” *PiR Internationale Rechnungslegung, Heft 5*, 137-143.
<https://www.efrag.org/lab6> (Erişim Tarihi: 23.12.2022)
- IFRS Foundation (2020). “Consultation Paper on Sustainability Reporting”. (<https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/sustainability-reporting/consultation-paper-on-sustainability-reporting.pdf>) (Erişim Tarihi: 15.01.2023)
- IFRS Foundation (2021). “IFRS Foundation Constitution”. (<https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/about-us/legal-and-governance/constitution-docs/ifrs-foundation-constitution-2021.pdf>) (Erişim Tarihi: 14.01.2023)
- IFRS Foundation (2022). “Press release; IFRS Foundation completes consolidation of CDSB from CDP.” (<https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2022/01/ifrs-foundation-completes-consolidation-of-cdsb-from-cdp/>) (Erişim tarihi: 14.01.2023)
- IFRS Foundation (2023). “European Commision, EFRAG and ISSB confirm high degree of climate-disclosure alignment.” (<https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2023/07/european-comission-efrag-issb-confirm-high-degree-of-climate-disclosure-alignment/>) (Erişim Tarihi: 02.11.2023)
- IFRS S1 (2023). “IFRS S1 – General requirements for disclosure of sustainability-related financial information”. (<https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s1-general-requirements/>) (Erişim Tarihi: 31.10.2023)
- IFRS S2 (2023). “IFRS S2 – Climate-related disclosures”. (<https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s1-general-requirements/>) (Erişim Tarihi: 31.10.2023)

- IOSCO (2021). "Report on Sustainability-Related Issuer Disclosures – Final Report." (<https://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD678.pdf>) (Erişim Tarihi: 25.12.2022)
- Keitz, I. ve Wulf, I. (2023). "Systematischer überblick über ausgewählte regelwerke zur nachhaltigkeitsberichterstattung (Teil 2)". *Zeitschrift für Internationale und Kapitalmarktorientierte Rechnungslegung*, Heft 2, 88-92.
- KPMG (2023a). "Get ready for ISSB sustainability disclosures." (<https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2023/05/issb-talkbook.pdf>) (Erişim Tarihi: 30.10.2023)
- KPMG (2023b). "Get Ready for European Sustainability Reporting Standards". (<https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2022/07/talkbook-get-ready-for-esrs.pdf>) (Erişim Tarihi: 30.10.2023)
- La Torre, M., Sabelfeld, S., Blomkvist, M., Tarquinio, L., ve Dumay, J. (2018). "Harmonising non-financial reporting regulation in Europe: Practical forces and projections for future research". *Meditari Accountancy Research*, 26(4), 598-621.
- PWC (2022). "Finalisation of EU Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)." (https://viewpoint.pwc.com/dt/gx/en/pwc/in_briefs/in_briefs_INT/in_briefs_INT/finalisation-of-eu.html) (Erişim Tarihi: 12.02.2023)
- Scheid, O. & Baumüller, J. (2021). "Standardisierung der nichtfinanziellen Berichterstattung – Neues von der IFRS Foundation". *PiR Internationale Rechnungslegung*, Heft 5, 148-152.
- Sellhorn, T. ve Wagner, V. (2022). "Das internationale sustainability standards board und globale standards für nachhaltigkeitsberichterstattung". *Der Betrieb*, Heft 1-2, 1-9.
- Stawinoga, M. ve Velte, P. (2021) "Der EU – richtlinienentwurf zur nachhaltigkeitsberichterstattung: Darstellung zentraler aenderung und kritische würdigung der reformmassnahmen." *DStR Deutsche Steuerrecht*, Heft 40, 2364-2371.
- Stefanescu, C. A. (2022). "Linking sustainability reporting frameworks and sustainable development goals". *Accounting Research Journal*, 35(4), 508-525.
- Stawinoga, M. (2021). "Zur gründung des international sustainability standards boards (ISSB): IFRS sustainability disclosure standards vs. EU rahmenwerk". *Zeitschrift für Internationale Rechnungslegung*, Heft 12, 537-544.
- Zülch, H., Schneider, A. ve Thun, W. T. (2023) "CSRD – Incoming: Welche kapitalmarktorientierten unternehmen sind für die neue direktive bereit?". *Zeitschrift für Internationale und Kapitalmarktorientierte Rechnungslegung*, Heft 2, 99-101.

COMPARISON OF THE IFRS SUSTAINABILITY DISCLOSURE STANDARDS AND THE EUROPEAN SUSTAINABILITY REPORTING STANDARDS

Çağrı AKSOY HAZIR^{*}

Due to legislative efforts in strengthening sustainable development and stakeholder demand for accountability of the social and environmental implications of companies, different private organizations have emerged with diverse sustainability reporting guidelines. The complexity and shortcomings in technical characteristics of those guidelines have motivated regulators and institutions to introduce new, mandatory, and more harmonized sustainability reporting standards in the field of sustainability disclosure. Two new institutions; International Sustainability Standards Board (ISSB) and the European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG), have entered the sustainability reporting field to establish comparability of disclosed information and have positioned themselves as pioneering institutions. This study aims to highlight the development of the new sustainability reporting standards; IFRS Sustainability Standards (IFRS Ss) and European Sustainability Reporting Standards (ESRSs), and to discuss how these standard sets differ on certain key reporting aspects.

This study is based primarily on the historic development on the sustainability reporting standards, which were represented by two new institutions in this field: the International Sustainability Standards Board (ISSB) and the European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG). The recent events that characterize the sustainability reporting landscape were reviewed, and a comparison of two reporting standard sets is presented. The study is mainly based upon the IFRS Ss and ESRSs, by discussing the reporting requirements, principles, and practical contents. It aims to provide a better understanding of these standard sets based on key reporting aspects such as the materiality principle, the reporting audience and the reporting process. A conceptual comparison of ISSB and EFRAG's standards is reviewed, and the contributions of the two institutions in the harmonization and future direction of sustainability reporting are explained. The methodology of the study follows a qualitative approach, combining publicly available documents and consultation papers of IFRS Foundation and European Commission with academic literature.

The increasing concerns about the transparency and accountability of reported information on environmental and social influences of companies have forced various actors such as GRI, TCFD,

---

* Assoc. Prof. Dr., Marmara University, Department of Business Administration, İstanbul. E-mail: cagri.aksoy@marmara.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-1172-1412

CDSB, IIRC, the European Commission, and the IFRS Foundation to develop stakeholder-oriented sustainability reporting standards. Although some of those initiatives have played a leading role in voluntary sustainability reporting, there is a lack of standardization in reporting guidelines. The IFRS Foundation has established ISSB to make significant progress in developing globally accepted sustainability reporting standards, which will promote a more comparable disclosure of sustainability information for investors. The European Commission has also taken considerable action in the sustainability reporting field and proposed the Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), which obligates European companies to disclose sustainability information applying the set of ESRSs. The European interest in sustainability reporting dates to the Non-Financial Reporting Directive, which mandated non-financial disclosure for large companies. However, the lack of a standardized reporting framework raised an accountability gap between the information disclosed by companies. The revised version of the directive, CSRD, mandated European companies to use ESRS for sustainability reporting, which was developed by EFRAG. According to ESRSs, companies should disclose information about their influence on the environment, society, and governance structure, keeping all stakeholders at the center of attention. ESRSs focus on the double materiality principle.

According to ESRSs, the influence on climate should not be the only area to be reported; the disclosed information should also refer to the material impact of companies on biodiversity, ecosystems, pollution, human capital, governance and society. However, ISSB's reporting concept addresses disclosing financially material sustainability information, which refers to the outside perspective of materiality. Sustainability reporting, according to IFRS Ss' prioritizes climate-related reporting to meet the information needs of investors. The issuance of IFRS Ss encourages both companies and stakeholders; however, upcoming legislation in the countries, that use IFRS as a financial reporting baseline, is uncertain.

To fulfill the objective of the study, ISSB and EFRAG's standards were reviewed, and the global positions of these two important standard setters were highlighted. In sum, on the basis of existing developments, both institutions are motivated by the increasing need of stakeholders and have attempted to establish dominance in the sustainability reporting field. Although EFRAG is much more ambitious than ISSB and demands more information from European and EU-related companies, ISSB's standards have the support of international organizations that focus on enterprise value and financially material sustainability information. Based on the IFRS Foundation's global standard setting position, IFRS Ss can provide the flexibility for coordination of additional reporting requirements. As the development of these standard sets triggers the sustainable development integration into businesses and the companies benefit from the accountability, the unharmonized structure of the global baseline can harm the comparability of disclosed sustainability information.

Due to the recent initiatives for developing sustainability reporting standard setters, this study outlines the historic development of two new standard sets; IFRSs and ESRSs, practical concerns about the implementation of the standards. In that respect, in future studies, it would be interesting to explore the practical application of standards by performing an empirical analysis of disclosed sustainability information according to these standard sets.